

TEMATISK ÖVERSIKTSPLAN:
LANDSBYGSUTVECKLING
I STRANDNÄRA LÄGEN (LIS)

MANDATPERIOD 1

Antagen av Kommunfullmäktige 2019-05-29 § 111

Projektledare/Planförfattare

Kristoffer Karlsson
Emma Nordstrand

Fotografier

Kristoffer Karlsson
Lars-Ingvar Björk
Samålandsfotografier

Illustrationer

Emma Nordstrand
Kristoffer Karlsson

Konsekvensbedömning

Åsa Lindblad,
Matz Jönsson med flera

Kartor GIS-analyser

Carina Lövgren
Liselotte Andersson med flera

Innehållsförteckning

Del 1: Förutsättningar	5
1. Inledning	5
Läshänvisning	5
Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP)	5
Syfte	5
Arbetets organisation	5
2. Strandskydd	6
Vad gäller?	6
Dispens från strandskyddet	7
Dispens inom ett LIS-område	7
3. Förutsättningar för LIS i Värnamo kommun	7
Villkor för LIS-område	8
Övriga aspekter att ta hänsyn till	8
ÖP, - Mitt Värnamo 2035	8
Landsbyggsdefinition	10
LIS utanför utpekade LIS-områden	11
Mellankommunala frågor	11
4. Kommunens fysiska förutsättningar	12
Geoteknik, säkerhet och översvämning	12
Teknisk försörjning	12
Service och besöksnäring	13
Kommunikation	13
Vattenkvalité, miljökvalitetsnorm och vattenresurser	14
Natur, kultur och friluftslivsvärden	14
Övriga skyddade områden	15
Landskapsbild	15
Del 2: Utpekade områden	16
L1. Herrestadssjön, sydvästra stranden	19
L2. Herrestadssjön, sydöstra stranden	23
L4. Gunnen, nordöstra stranden	29
L5. Lagan, söder om Hörle	32
L6. Lången, nordvästra stranden	37
L7. Rusken, vid Ohs	41
L8. Helgasjön, nordöstra stranden	45
L9. Södra Fyllen, västra stranden	49
L10. Bolmens nordöstra strand Stora och Lilla Gavlö	53

Del 1: Förutsättningar

1. Inledning

Syfte

Syftet med denna tematiska översiktsplan (TÖP) är att genom utpekande av LIS-områden verka för att kommunens landsbygd kan stärkas. Syftet är också att planen tillsammans med kommunens översiktsplan, -Mitt Värnamo 2035 ska utgöra underlag och vägledning för framtida hantering av strandskyddsfrågan kring LIS. Genom att verka för nya bostäder i attraktiva lägen kan underlaget för att driva lokala förskolor och skolor öka, samt möjligheten att bistå med allmän service och goda kommunikationer. Nya bostäder skapar också underlag för det lokala näringslivet att stanna kvar och utvecklas på landsbygden när arbetskraften i närområdet ökar. Marken där LIS-områdena finns utpekade på ägs av flera olika fastighetsägare. Det är upp till respektive fastighetsägare att välja om kommunens utpekande ska leda till vidare utredning och senare förverkligande.

”Det är upp till respektive fastighetsägare att välja om kommunens utpekande ska leda till vidare utredning och senare förverkligande”

Genom att verka för en levande och stärkt landsbygd bidrar det till att uppfylla kommunens mål om att växa till 40.000 invånare år 2035. Även om stora delar av tillkommande invånare kommer bosätta sig i centralorten Värnamo så har kommunen ambitioner att bland annat genom LIS-områden verka för en spridning av befolkningstillväxten även till landsbygden.

Läshänvisning

Planen är uppdelad i två huvuddelar. Första delen behandlar de förutsättningar som krävs för att i planen införa ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge (hädanefter benämnt LIS-område). Lagförfattaren, olika intressen och inte minst kommunens geologiska, miljömässiga och tekniska förutsättningar sätter ramar för hur och varför ett område pekas ut.

Del två redovisar kommunens utpekade områden i karta och text samt visar på hur statliga, regionala och kommunala förutsättningar uppfylls för respektive område.

Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP)

Alla kommuner ska enligt lag ha en aktuell översiktsplan som täcker kommunens yta. Genom översiktsplanen redogör kommunen för de bedömningar och ställningstaganden som gjorts gällande mark- och vattenanvändning samt hur bebyggelse skall utvecklas under en viss tidsperiod. Planen ska aktualiseras under varje mandatperiod.

Värnamo kommun har som ambition att anta en ny översiktsplan (Mitt Värnamo 2035) under 2019. Denna översiktsplan behandlar inte LIS-områden i mer än ett par ställningstaganden. Därför kompletteras med ett större underlag för LIS-utpekandet i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen (hädanefter benämnt TÖP).

TÖP:en ska redovisa kommunens utpekande av områden och de förutsättningar som finns för dessa. Planen ersätter den tidigare framtagna LIS-rapporten (2016-01-07, Dnr 12.2884.200) samt kompletterar den information som samrått kring under översiktsplanens samrådstitid.

Arbetets organisation

Samhällsbyggnadsförvaltningen har ansvarat för framtagandet av denna TÖP och kommer fortsättningsvis ansvara för att uppdatera och revidera planen under kommande mandatperiod(er).

Arbetet med att peka ut LIS-områden har skett i samband med framtagandet av översiktsplanen Mitt Värnamo 2035. Fram till och med samrådsskedet var LIS-utpekandet en del av planen men då läsbarheten av översiktsplanen och tydligheten av LIS-utpekandet blev lidande togs beslut att inför planens utställning ta fram en separat TÖP med utgångspunkt från det material som redan samrått kring. TÖP:en är alltså en sammanslagning av tidigare LIS-rapport och det material som redovisades för i planförslag och planeringsunderlag under samrådet för planförslaget till ny översiktsplan, Mitt Värnamo 2035. Konsekvenserna av TÖP kommer även fortsättningsvis att redogöras för i den till översiktsplanen hörande konsekvensbeskrivning.

2. Strandskydd

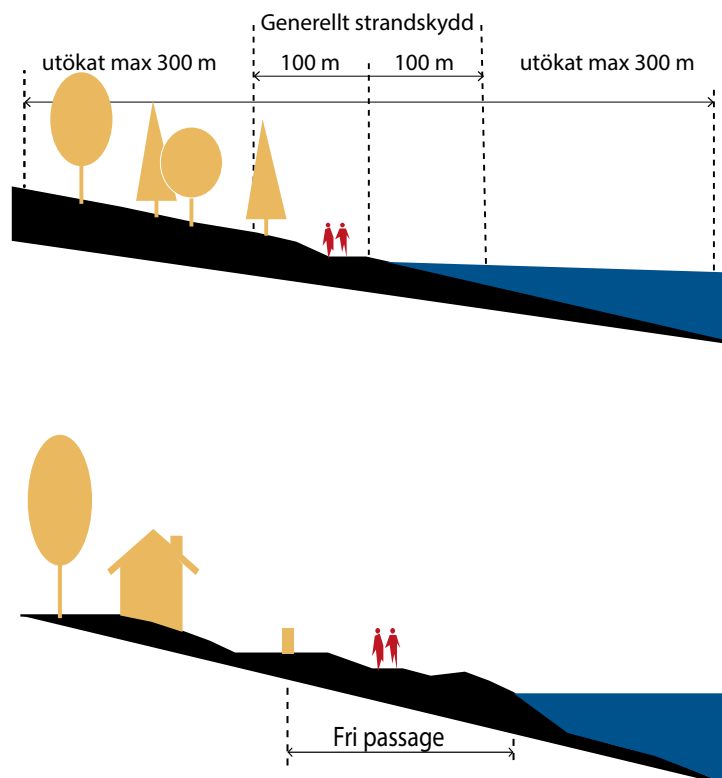
Vad gäller?

Sveriges sjöar och vattendrag skyddas generellt av strandskyddslagstiftningen -100 meter upp mot land och 100 meter ut i vattnet från strandlinjen. Strandskyddsområdet kan utökas upp till 300 meter om området bedöms ha särskilt höga naturvärden, vara viktiga för tätortsnära rekreation eller ha stor betydelse för friluftslivet. I Värnamo kommun gäller utökat strandskydd på 200 meter för sjöarna;

- Bolmen
- Hindsen
- Vidöstern (delar av strandlinjen)

Strandskyddets syfte är att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden. Strandskyddet verkar också för att bevara goda livsmiljöer för djur- och växter som lever i strandmiljöer. Strandskyddet regleras i Miljöbalkens 7 kapitel. Inom strandskyddet får man inte ändra förutsättningarna för naturvärdena på något sätt. Detta innebär bland annat att byggnader eller verksamhet inte får uppföras eller genomföras utan att dispens har givits av kommunen eller länsstyrelsen.

Dispens från strandskyddsreglerna kan dock bara ges om det inte påverkar friluftslivet eller växt- och djurlivet på ett negativt sätt. Ett område mellan tomt och sjökanten skall därav alltid finnas kvar som är tillgängligt för allmänheten, fri passage. Detta innebär att inga fastigheter med tomtplats ner till vattnet kommer kunna bildas inom ett LIS-område.

Dispens från strandskyddet

Strandskydd kan upphävas /ges dispens från om det föreligger särskilt skäl för detta. Kommunen kan genom detaljplaneinstrumentet upphäva strandskyddet inom detaljplanens område. Strandskyddet ses då som upphävt tills dess att ny detaljplan för samma område arbetas fram.

Kommunen kan också genom förhandsbesked eller bygglov ge dispens för ett visst område.

För att kommunen ska kunna ge dispens från eller upphäva strandskyddet måste det finnas särskilda skäl för detta. Enligt miljöbalken (7 kap §18c) får som särskilda skäl vid prövningen endast beaktas om det område som upphävandet eller dispensen avser:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,

2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,

3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,

4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,

5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller

6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Dispens inom ett LIS-område

Bortsett från de sex ovanstående skälen att ge dispens från strandskyddet finns det även sedan 2009 en möjlighet för kommunen att ge dispens utifrån det särskilda skälet att ett område är ett LIS-område. För att ett område ska kunna ekas ut som ett LIS-område måste detta finnas upptaget och beslutats i kommunens översiktsplan.

Kommunens översiktsplan ska vara rådgivande vid prövning av dispensärenden eller upphävande av strandskydd inom ett LIS-område. I en dylikt område kan som särskilt skäl för att få dispens för byggnad eller åtgärder beaktas om ett strandnära läge för åtgärden bidrar till utvecklingen av landsbygden.

I 18 d § finns bestämmelser om vad man får beakta som särskilda skäl, om prövningen gäller ett sådant område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 18 e §. Lag (2009:532).

1. området är lämpligt för utvecklingen av landsbygden

2. området är av ett sådant slag och har en sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

3. området har endast en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i eller i närhet av tätorter.

När prövningen gäller en dispens för en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses uppföras i anslutning till befintligt bostadshus. För bostadshus är det särskilda skälet alltså utformat på ett annat sätt.

3. Förutsättningar för LIS i Värnamo kommun

Villkor för LIS-område

Värnamo kommun har sammanställt 5 villkor utifrån strandskyddsregler och regionala riktlinjer för LIS-utpekande. Dessa villkor belyser vad som måste beaktas och vad kommunen anser är viktigt att prioritera vid urval av LIS-områden. För att ett strandskyddat område ska kunna bli aktuellt som LIS-område i kommunen måste alla villkor vara uppfyllda,

- 1. Hänsyn skall tas till att bevara kommunens mångfald av stränder utifrån natur-, kultur-, och rekreationsvärden*
- 2. Utvecklingen får inte medföra att allmänrättslig mark vid strand blir mindre tillgänglig.*
- 3. Utvecklingen ska bidra till skydd av befintliga djur- och naturvärden.*
- 4. Utvecklingen ska bidra till att stärka och utveckla landsbygden.*
- 5. Utvecklingen ska ske där befintlig bebyggelse och strukturer kan kompletteras.*

Varje LIS-område som pekas ut ska alltid uppfylla uppställda lagkrav i miljöbalken samt i plan- och bygglagen vars huvudsakliga innebörd är att utveckling i dessa LIS-områden inte får ha negativ inverkan på strandskyddets syften.

Utöver villkoren önskar kommunen även i sin översiktsplanering att LIS-områdena uppfyller något av de tre ställningstaganden för LIS-områden som översiktsplanen ställer upp (se rubrik ÖP, -Mitt Värnamo 2035) .

Övriga aspekter att ta hänsyn till

- En TÖP är inte juridiskt bindande och kan därför inte garantera genomförandet av ett utpekat LIS-område. Planen ger ramen för hur och skapar möjligheten att utveckla, men det är upp till den enskilde fastighetsägaren att bedöma om en prövning skall genomföras.

- Grupper av hus ska prövas med detaljplan vilket bland annat ger förutsättning att lösa vatten- och avloppsförsörjning, säkra fri passage för allmänheten och möjliggöra för gemensamma bad- och båtbygggor.

- Enstaka en- och tvåbostadshus tillåts enligt lagstiftningen endast i anslutning till befintlig bebyggelse i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken. Kompletterande underlag kan komma att krävas för exploatering såsom naturvärdesinventering, VA-utredning, geoteknisk utredning med mera.

ÖP, - Mitt Värnamo 2035

Översiktsplan, Mitt Värnamo 2035 består av tre olika delar, planförslag, planeringsunderlag och konsekvensbeskrivning. I planförslaget återfinns kommunens ställningstaganden för bland annat LIS-områden, se nedan.

För kommunens bebyggelseutveckling redogör kommunen i översiktsplanen för i huvudsak två strategier. **Tätortbandet** -bebyggelseutvecklingen ska i första hand styras till tätorterna utefter väg 27 för att möjliggöra för en utveckling av kollektivtrafik, service och infrastruktur. Den andra strategin är den så kallade **landsbygdslinjen**, från Nydala i nordost, förbi Fryele till Värnamo via Åminne och Hånger till Dannäs. För denna sträcka ska kommunen verka för landsbygdsutveckling.

I planeringsunderlaget återfinns de planeringsförutsättningar -allmänna intressen som ligger till grund för all fysisk och strategisk

planering i kommunen. I detta underlag återfinns mer utvecklad och kompletterande information av betydelse för kommunens arbete med LIS. Bland annat kring vattenresurserna i kommunen, kring teknisk försörjning, säkerhet och risk, näringsliv och offentlig service, kommunikation samt information kring de riksintressen som finns i kommunen.

Konsekvensbeskrivning redogör även för TÖP:n och de LIS-områden som pekas ut här då dessa två planer tagits fram parallellt.

Värnamo kommuns översiktsplan pekar ut kommunens ställningstagande för att arbetet med att peka ut LIS-områden. Det första ställningstagandet rör kommunens ambition att planlägga LIS-områden för att bli säkerställa en fri passage.

- Exploatering av ett LIS-område ska vid behov föregås av en detaljplan eller för enstaka bebyggelse föregås av dispensprövning och bygglov, för att säkerställa områdets lämplighet samt för att säkerställa fri passage.

Kommunen har beslutat att följande tre ställningstaganden redogör för kommunens ambition för arbetet med utpekande av LIS-områden och att åtminstone ett av dessa ska vara uppfyllt vid utpekandet av ett LIS-område.

- Kommunen ska verka för att exploatering inom ett LIS-område bidrar till och värnar, utvecklar och tillgängliggöra kulturhistoriska miljöer och naturmiljöer.

- Kommunen ska verka för att lokaliseringen av LIS-områden sker inom kommunikationseffektivt stråk.

- Kommunen ska verka för att LIS-områden lokaliseras där befintligt vatten- och avloppssystem kan förbättras eller kommunalt vatten- och avloppsförsörjning kan ordnas.

Landsbygdsdefinition

Vad som klassificeras som landsbygd har tidigare definierats av statlig myndighet, men idag sker detta lokalt i varje kommun.

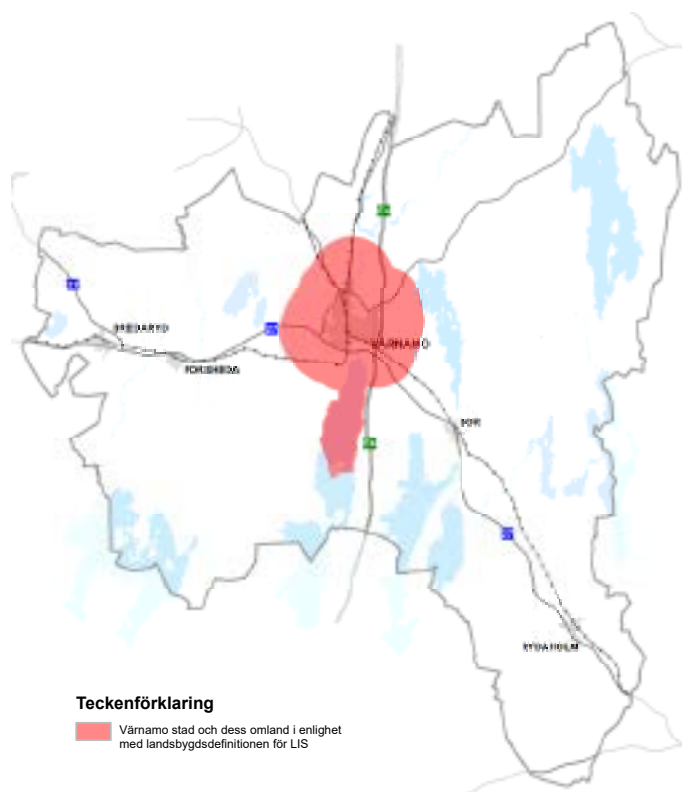
Glesbygdsverket (före detta statlig myndighet) har vid definition av landsbygd och glesbygd, använt sig av befolkningens tillgänglighet till större tätorter, vilka kan antas ha en basservice och en viss storlek på arbetsmarknaden. Glesbygdsverket har använt sig av olika områdestyper; tätort, tätortsnära landsbygd och glesbygd. En större tätort räknas som ort med 3000 invånare eller mer. Till dessa tätorter förs även ett omland på fem minuters restid. Områden som ligger 5-45 minuters restid med bil från dessa tätorter benämns tätortsnära landsbygd.

För att få ett vedertaget och hållbart utgångsläge har Värnamo kommun valt att utgå från glesbygdsverkets definition av omland men med avståndsberäkning utifrån cykeln istället för bilen.

Trafikverket har i krav- och rådsdokumentet, VGU, angett 30 km/h som dimensionerande hastighet för cykelbanor av övergripande karaktär (Trafikverket 2015). I den nationella resevaneundersökningen, Cyklandet utveckling i Sverige 1995-2014 genomförd av Trafikanalys och SIKKA (2015), visar att genomsnittlig arbetsresa på cykel är 3,1 km för åren 2011-2014. Med bakgrund av ovanstående anser kommunen att cirka 3-5 km, vilket utgör ca 10-15 minuter cykelresa, från tätortsgräns bör utgöra Värnamo stads omland och bör således undantas begreppet landsbygd. Landsbygd i Värnamo kommun bedöms således i avseendet landsbygdsutveckling i strandnära lägen vara

resterande landområde i kommunen.

På grund av Värnamo stad lokaliserad vid sjön Vidösterns norra strand har bedömningen gjorts att stadens omland bör förskjutas söderut för att även omfatta Vidösterns västra och östra stränder ner mot tätorterna Tännö och Åminne. Ny bebyggelse eller verksamhet bedöms här inte gynna landsbygdsutvecklingen och ska därför undantas möjligheten att utpekats som LIS-område

Karta som visar det geografiska område i kommunen som inte omfattas av möjligheten att peka ut LIS-områden

LIS utanför utpekade LIS-områden

Det är kommunens ställningstagande att områden i strandskyddat läge utanför utpekade LIS-områden i översiktsplanen som uppfyller de av kommunen utsedda villkor och som verkar för kommunens viljeinriktningar, efter utredning och med beslut ska kunna införas i kommunens översiktsplan och därmed bli LIS-områden.

Likaså ska LIS-område som vid vidare prövning bedömts som icke lämpligt, efter en process utgå som LIS-område ur översiktsplanen.

Eventuella framtida LIS-områden ska i enlighet med gällande lagstiftning finnas upptagna och beslutade i kommunens översiktsplan.

Det underlagsmaterial som krävs för att utse ett nytt LIS-område ska i normalfallet tas fram av den sökande.

Mellankommunala frågor

Kommungränser är administrativa gränser som invånare sällan tar hänsyn till. Service nyttjas där det är mest tillgängligt eller där utbudet är som mest attraktivt. Det är därför viktigt att man vid LIS-utpekande är medveten om vad som finns på andra sidan kommungränsen och ser möjligheten till samverkan mellan kommunerna.

Påverkan på vattenmiljön från exploateringar vid stränder i närheten av kommun-gränser påverkar även vatten i andra kommuner vilket gör LIS-frågan till en mellankommunal fråga.

För de områden som kan vara intressanta för strandnära boende bör samarbete mellan berörda kommuner äga rum. Värnamo kommun gränsar till Gislaved, Vaggeryd, Gnosjö, Sävsjö, Ljungby och Alvesta kommuner. För LIS-arbetet är det främst Gislaved, Ljungby och Alvesta kommuner som berörs eller kan komma att beröras i framtiden. Gislaveds kommun har i sin LIS-plan pekat ut delar av Bolmen som LIS-område och Ljungby har LIS-områden runt Bolmen, Flåren och Vidöstern. Alvesta kommun har för närvarande inga LIS-områden i anslutning till Värnamo men bland annat sjön Rymmen utgör ett möjligt framtida behov av samverkan. Sjön Bolmen är ett viktigt mellankommunalt intresse som Värnamo delar med tre andra kommuner; Hylte, Gislaved, och Ljungby, intressen för natur, besöksnäring, friluftsliv, fiske samt vattenförsörjning.

Illustration som visar de kommuner som Värnamo har mellan-kommunala intressen gemensamt med.

4. Kommunens fysiska förutsättningar

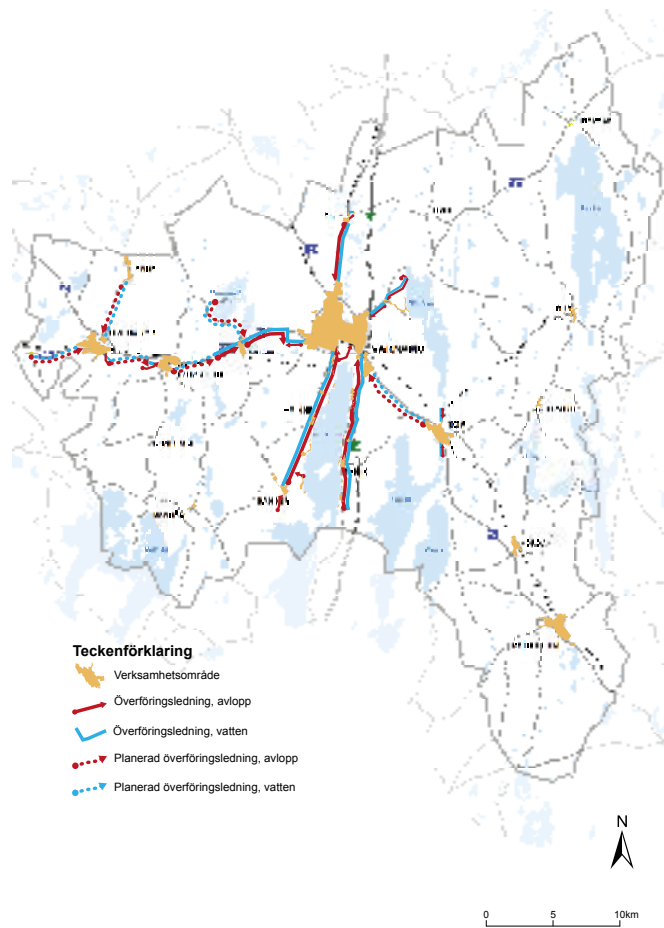
Geoteknik, säkerhet och översvämning

I sin helhet tillhör Värnamo kommun det sydsvenska moränområdet. Morän är en osorterad jordart bestående av allt från finkorniga fraktioner till sten och block, en jordart som i huvudsak har goda förutsättningar för byggnation. De östra delarna av kommunen definieras främst av denna jordart medan de västra präglas av flacka sandavlagringar. Genom kommunen utefter Lagan och sjön Vidösterns stränder förekommer områden med sorterade och finare jordarter såsom lera vilket i samverkan med exempelvis lutning och höga vattenstånd kan ge upphov till erosion och skred. Byggnation utmed Lagandalen bör därav ske med försiktighet. I kommunen förekommer i stor utbredning områden med torvavlagringar -olika former av myrmarker. Dessa områden är inte lämplig för byggnation och bör sparas bland annat för dess vattenhållande egenskaper.

För strandnära bebyggelse finns det alltid en risk för skador i samband med översvämningar. Kommunen ska inte peka ut några LIS-områden i områden som har stor risk för översvämning och verkar istället för att låglänta marker kring sjöar och vattendrag undantas från bebyggelse. Klimatförändringar med bland annat mer frekvent extremt väder med perioder av mycket nederbörd och höga vattenstånd bör även beaktas.

Andra risker som bör beaktas vid byggnation inom LIS-områden är bland annat områden med hög radonrisk och risker med bullerutsatta områden (framför allt trafikbuller utmed större vägar och järnvägar) Även risken för markföroreningar efter gamla verksamheter utmed vattendrag är viktig att beakta.

Vid planeringen av LIS-områden är det av väsentlig vikt att säkerställa att planerad bebyggelse är säker att genomföra och senare leva i. För att säkerställa lämpligheten för bebyggelse ska i vidare utredningar säkerställas att marken är lämplig för planerad bebyggelse.

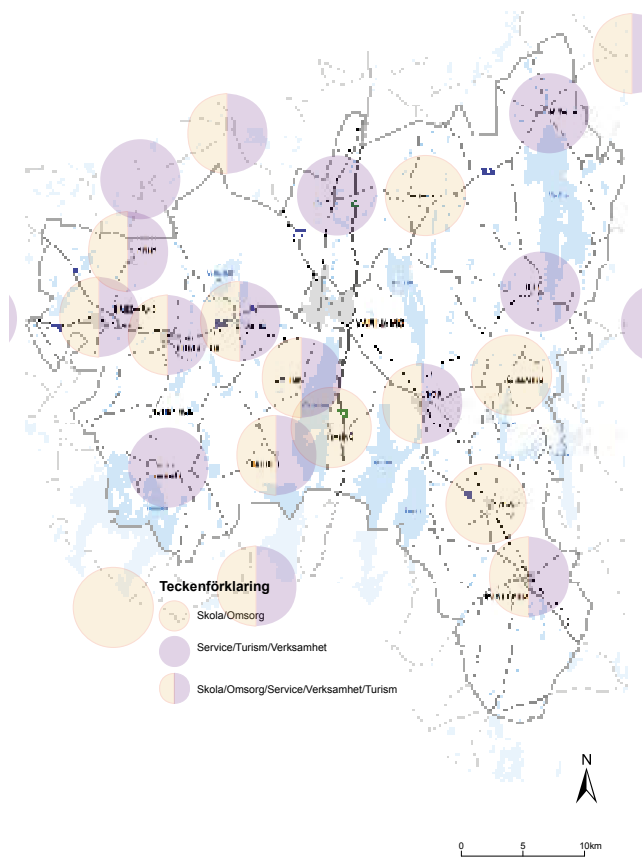

Teknisk försörjning

LIS-områdena bör om möjligt placeras taktiskt i närheten till befintliga kommunala verksamhetsområden eller inom utredningsområden för framtida utbyggnad för att i framtiden kunna erbjuda kommunalt vatten och avlopp. Under tiden ett område byggs upp, eller då områdena bedöms ligga för långt ifrån kommunalt VA-område kan enskilda VA-anläggningar behöva göras och i första hand gemensamhetsanläggningar vid planering av större bebyggelsegrupper.

I kommunens VA-plan redogörs för större bebyggelsegrupper i kommunen som i framtiden kan komma att i enlighet med LAV (Lag om allmänna vattentjänster) förses med kommunalt vatten och avlopp. Dessa områden bör beaktas vid utpekande av LIS-områden.

Kommunen har med överföringsledning kopplat samman bland annat de småort och bebyggelsegrupper som föreligger utmed Vidösterns stränder och arbetet pågår att koppla samman fler bland annat flera av de större tätorterna utmed väg 27. Detta ger en ökad möjlighet att i framtiden förse eventuell ny bebyggelse på landsbygden med kommunalt vatten och avlopp.

Karta som redogör för var kommunal och privat service inom kommunen finns och som skulle gagnas av en LIS-utveckling. Cirkelarna har en ungefärlig radie om 3 km.

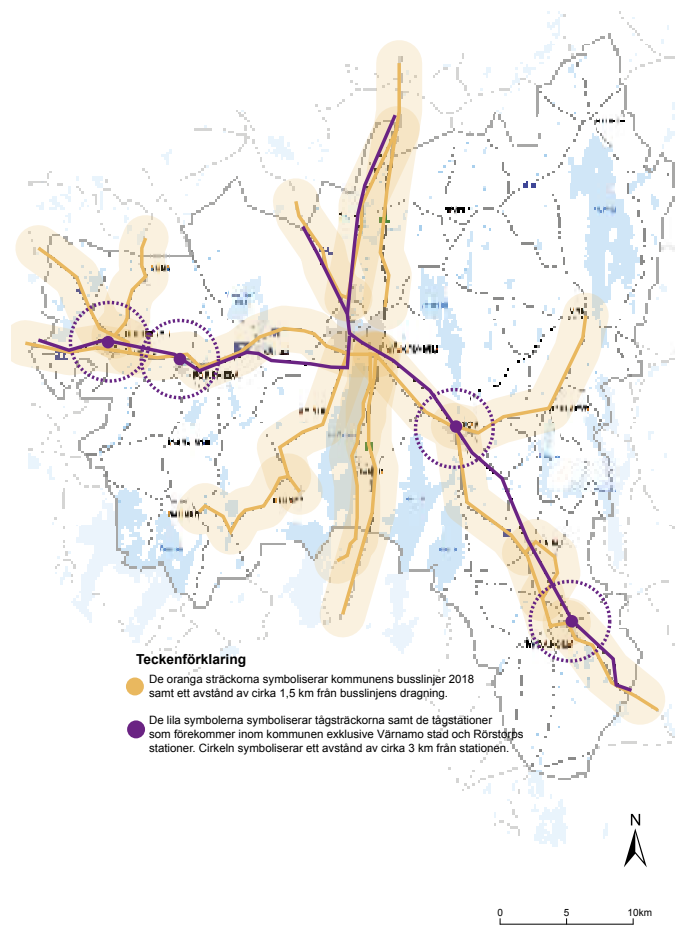
Service och besöksnäring

Service förekommer i störst grad i orterna utefter väg 27, Rydaholm, Bor Värnamo, Forsheda och Breddaryd. I orterna finns skola, förskola, omsorg samt livsmedel- och drivmedelbutiker.

Skola/förskola förekommer även i Hånger, Lanna, Åminne, Tännö, Kärda, Fryele, Gällaryd. Högstadiet finns förutom i Värnamo stad även i Forsheda och Bor.

I landsbygdssorterna Nydala, Hörle, Åminne och Ohs förekommer det besöksnäringar med mer eller mindre avgränsade besöksmål. Förutom dessa förekommer tre större naturområden i kommunen som är intressanta för besöksnäring och en utveckling av denna. Bolmenbygden, sjön Rusken samt Store mosse nationalpark.

Genom att verka för bland annat service- och besöksnäringsutveckling på landsbygden och i landsbygdssorterna kan kommunen bidra till att verka för en levande landsbygd. För att gynna befintlig service bör ny bostadsbebyggelse lokaliseras i anslutning till service eller inom ett nära avstånd (ca 3 km).

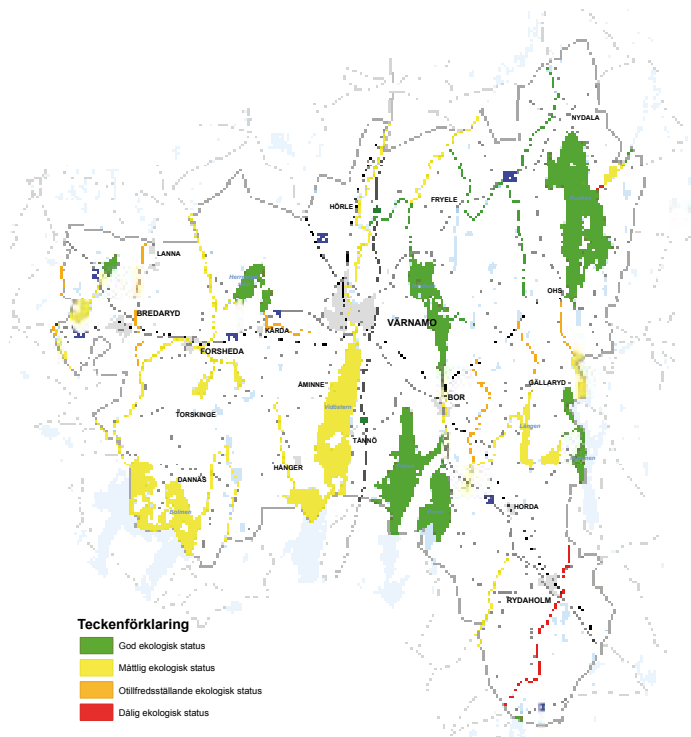

Kommunikation

Värnamo kommuns kollektivtrafik utgörs av ett system av tåg- och busstrafik. Att kunna resa med annat än bilen till och från ett boende på landsbygden är viktigt för att kunna skapa attraktiva miljöer att bo och arbeta i. För flera av kommunens landsbygdssorter finns det busstrafik att tillgå, för de områden där busstrafiken inte finns erbjuder kommunen så kallad anropsstyrd trafik (närtrafik). Detta ger möjligheter för hela kommunens invånare att resa.

För hållbar utveckling är ett betydelsefullt kommunikationsmedel cykeln och därmed är infrastruktur för cykeln viktig. I kommunen finns idag cykelväg till stor del mellan Värnamo-Åminne, Värnamo-Tännö, Rydaholm söder ut samt i Kärda. I kommunens översiktsplan, Mitt Värnamo 2035 redogörs för kommunens ambition att verka för cykelvägsutbyggnad framför allt utmed väg 27.

Genom att verka för att ny bostadsbebyggelse och verksamheter har en nära koppling (ca 3 km) till det befintliga kollektivtrafiksystemet kan kommunen också verka för att utveckla möjligheten att effektivisera kollektivtrafiken.

Vattenkvalité, miljö kvalitetsnorm och vattenresurser

Kommunens vattenresurser i form av sjöar och grundvattenförekomster är viktigt att beakta vid planering av ny bebyggelse. Av speciell betydelse är befintliga vattentäkter samt vattenskyddsområden. Inom kommunen finns idag 12 stycken vattenskyddsområden.

Vid planläggning och byggnation ska alltid hänsyn tas till hur vattenförekomster påverkas. Vattenförvaltningens uppställda miljö kvalitetsnormer (MKN) grundande på vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status ska beaktas och ingen åtgärd får göras som kan inverka negativt på vattenförekomsternas MKN. Den ekologiska statusen påverkas bland annat av utsläpp av närsalter (övergödning/avloppsvatten) Den kemiska statusen påverkas av andra typer av föroreningar, exempelvis av dagvattenutsläpp.

Sjöar och vattendrag där miljö kvalitetsnormen för vatten inte uppfylls och kommunalt vatten och avlopp inte bedöms vara realistiskt att införa är mindre lämpade för LIS-områden.

LIS-områden i direkt anslutning till sjöar och vattendrag som inte uppnår god ekologisk status till följd av övergödning är endast lämpligt om kommunalt vatten och avlopp kan ordnas. I samband med detaljplanläggning och/eller dispensgivning ska det prövas så att åtgärden inte medför att MKN för vatten överskrids.

Natur, kultur och friluftslivsvärden

Värnamo kommun har ett rikt och varierande landskap med skog, öppna marker, sjöar och vattendrag. Olika former av våtmarker är vanligt förekommande inom kommunen, men även större sammanhängande jord- och skogsbruksmarker.

I delar av kommunen förekommer många områden med kulturvärden, exempelvis i form av kulturhistoriska industrimiljöer inom strandskyddat läge. Kommunen har under 2018 tagit fram styrdokumentet *Plan för kulturmiljö* som redogör för kommunens vilja vid planering och byggnation i miljöer av kulturhistoriskt värde. Till planen finns en kommunal kulturmiljöinventering, *Vårt att värna* (2000) bilagd. Vid dispens och detaljplanprövning ska hänsyn tas till eventuella kulturmiljövärden samt fornlämningar för enskilda områden.

Områden i kommunen med höga rekreativa värden och friluftslivsvärden ska beaktas vid planering av ny bebyggelse. Dessa områden sammanfaller ofta med strandskyddade områden. Exempel på dessa värden är vandringsleder, badplatser eller större naturområden.

Det förekommer områden i kommunen med olika former av områdesskydd såsom naturreservat som regleras av miljöbalken. Dessa områden är i de flesta fall inte lämpade för ny bebyggelse. Kultur- och naturmiljöer som bedöms ha specifika, nationellt värdefulla värden regleras som riksintresse för kultur- och naturmiljövärden. Inom Värnamo kommun finns 17 områden utpekade som av intresse för naturmiljövärden samt 12 områden utpekade som intressanta för kulturmiljövärden. Utöver dessa intressen finns även riksintressen för friluftsliv, för vattenförsörjning, för fiske, för vindbruk, för totalförsvaret samt för kommunikation. Samtliga av dessa riksintressen sätter ramar för hur och var ett LIS-område kan pekas ut. Natura 2000-områden är riksintressen i enlighet med det 4 kap i miljöbalken. Ingrepp får bara göras om de inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Övriga skyddade områden

I de områden som planeringsunderlaget för översiktsplanen Mitt Värnamo 2035 redovisar har höga naturvärden ska kommunen vara restriktiv till att ge dispens från strandskyddet. Detta gäller exempelvis ängs- och betesmarker, våtmarker och nyckelbiotoper. Även för de vattendrag och sjöar som av länsstyrelsen är utpekade som värdefulla vatten, på grund av höga värden för natur och fiske ska beaktas vid planering och exploatering av ny bebyggelse i strandskyddat läge.

Kommunen har i enlighet med miljöbalkens 3 kap en restriktiv ställning till att lokalisera ny bebyggelse i strandskyddat läge till jordbruksmark, särskilt enstaka bostadsbebyggelse.

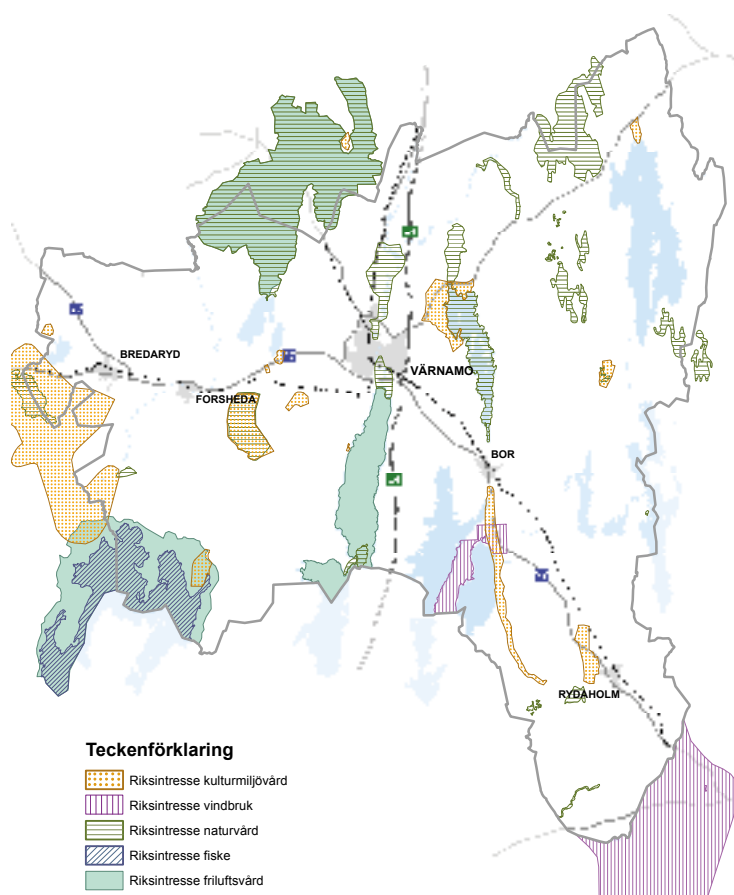
I kommunens nya kommunövergripande översiktsplan (Mitt Värnamo 2035) tas ställning kring lämpligheten för vindkraftsetablering på en rad olika områden med konflikterande intressen. Bland annat pekar planen på att områden inom 500 meter från strandlinje på större sjöar inte är lämplig för vindkraft. Planen pekar också på att inom områden som inte pekats ut som känsliga för vindkraftsetablering och som sammanfaller med en storskalig enhetlig landskapstyp, ska ny bebyggelse lokaliseras i närheten av befintlig bebyggelse. Detta för att inte försvåra området förutsättningar för vindkraftsetablering.

Landskapsbild

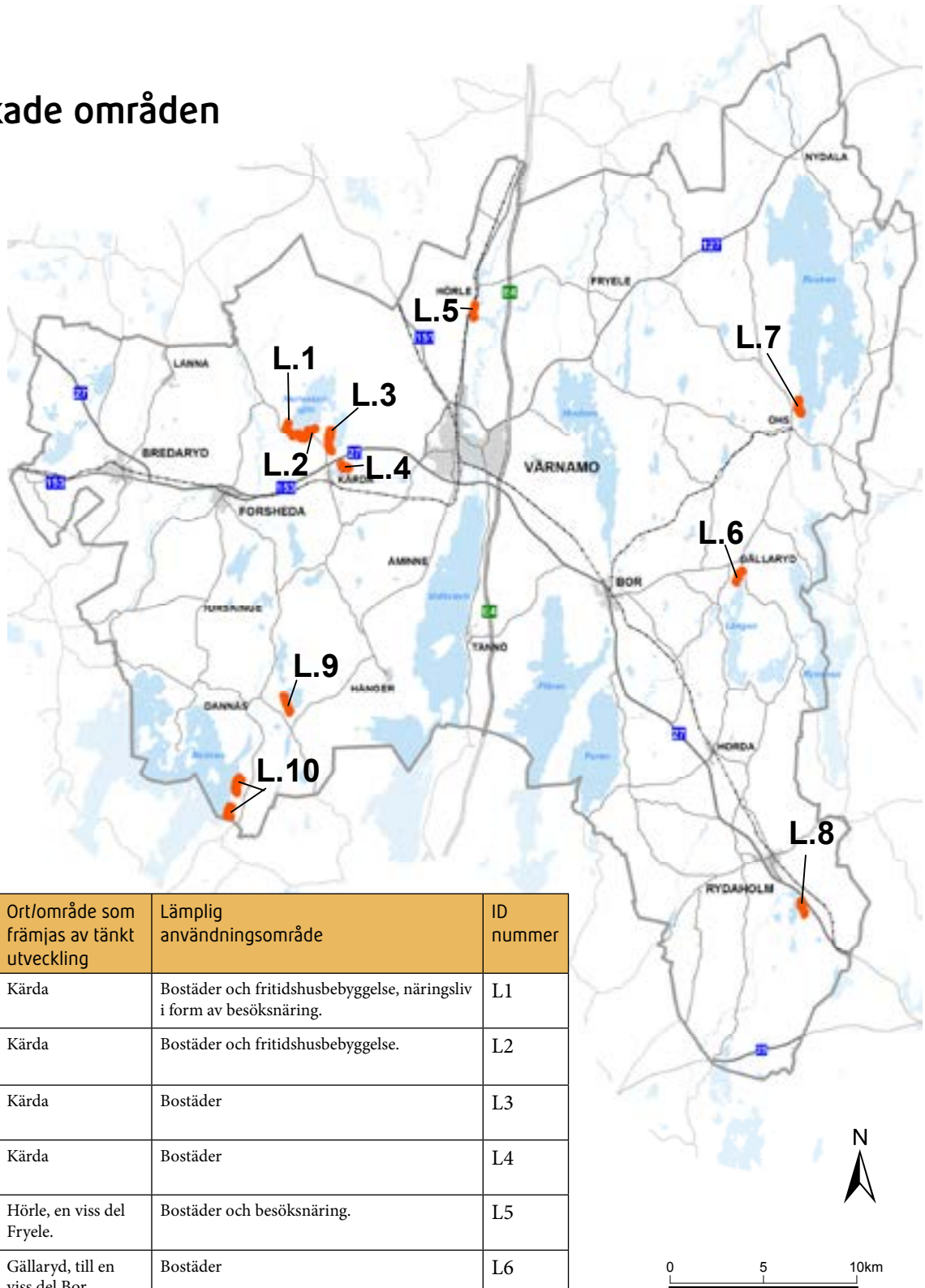
Ny bebyggelse bör placeras med hänsyn till landskapsbilden. Utblickar över landskap och sjöområden bör bevaras. Vid planering och exploatering av ny bebyggelse bör befintliga träd och grupper av träd bevaras vid strandkanten för att bevara landskapsbilden så intakt som möjligt vid eventuell exploatering inom strandskyddat läge.

Om ny bebyggelse etableras i anslutning till befintlig bebyggelse, störs landskapsbilden mindre än om helt nya områden tas i bruk. Genom att komplettera redan befintliga områden istället för att ta nya i bruk kan då också oexploaterade delar av strandlinjen bevaras.

I det öppna odlingslandskapet är det extra viktigt för landskapsbilden att lokalisera ny bebyggelse vid skogskanter, i anslutning till dungar, i bakkanten av åkrar och ängar eller i anslutning till befintlig bebyggelse.

Del 2: Utpekade områden

Berörd sjö/vattendrag	Ort/område som främjas av tänkt utveckling	Lämplig användningsområde	ID nummer
Herrestadsjön, sydvästra stranden	Kärda	Bostäder och fritidshusbebyggelse, näringsliv i form av besöksnäring.	L1
Herrestadsjön, sydöstra stranden	Kärda	Bostäder och fritidshusbebyggelse.	L2
Nästasjön, västra stranden	Kärda	Bostäder	L3
Gunnen, nordöstra stranden	Kärda	Bostäder	L4
Lagan, söder om Hörle	Hörle, en viss del Fryele.	Bostäder och besöksnäring.	L5
Lången, nordvästra stranden	Gällaryd, till en viss del Bor	Bostäder	L6
Rusken, vid Ohs	Ohs	Bostäder	L7
Helgasjön, nordöstra stranden	Rydaholm	Bostäder och fritidshusbebyggelse	L8
Södra Fyllen, västra stranden	Dannäs samt till viss del Hånge	Bostäder	L9
Bolmens nordöstra strand, Stora och lilla Gavlö.	Dannäs med omgivningar samt Bolmenbygden.	Bostäder, friluftsliv och näringsliv i form av besöksnäring.	L10

Orienteringskarta som redogör för läget av de föreslagna LIS-områdena

LIS-förslaget som helhet

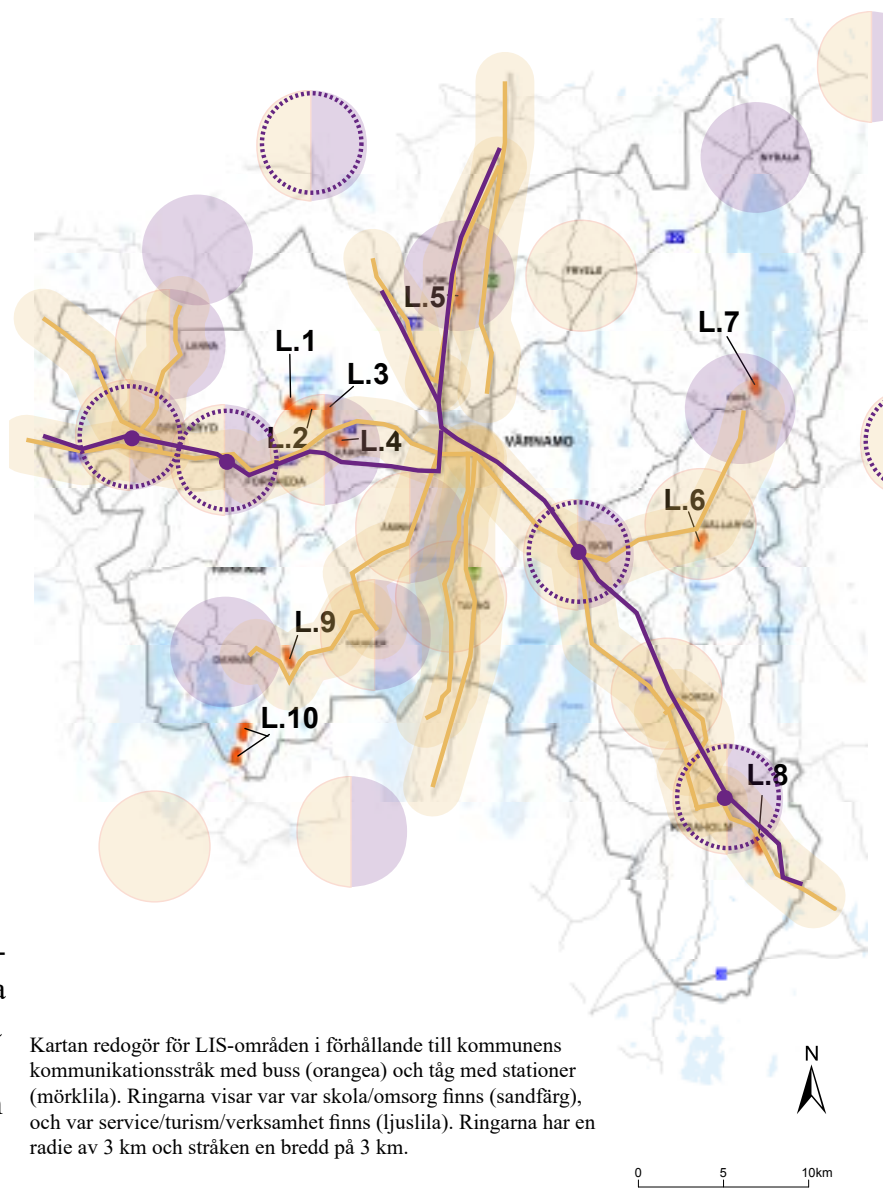
De utpekade LIS-områdena är i huvudsak placerade inom 1,5 km från väg med kollektivtrafik. Två av de aktuella kollektivtrafiklinjerna är inte frekvent trafikerade Värnamo-Dannäs och Värnamo-Ohs. Linjen till Ohs är nedläggningshotad och drivs idag i ett samarbete med kommunen med förhoppning att finna en mer hållbar lösning, en utveckling av närtrafiken.

Alla områden exklusive ett ligger inom 3 km från någon form av privat eller offentlig service som i och med en utveckling i enlighet med LIS-förslaget skulle gynnas av ny bebyggelse.

Hälften av de utpekade områdena ligger i det stråk som man i kommunens nya översiktsplan (Mitt Värnamo 2035) pekar ut som *tätortbandet*. Kommunen ska i planering och lovgivande verka för att bebyggelseutvecklingen i första hand styrs mot detta stråk. Två av de utpekade områdena, Södra Fyllen och Stora och Lilla Gavlö, ligger i det stråk som översiktsplanen pekar ut som av betydelse för kommunens landsbygdsutveckling. I detta stråk vill kommunen verka för förbättrade kommunikationer och service. Stråket har en dragning utefter väg 127 från Vrigstad till Nydala över Fryele till Värnamo och sedan via Åminne, Hånger, Dannäs vidare söderut utmed väg 519 Ljungby kommun.

Samtliga LIS-områden redovisas närmare på följande sidor. Varje område inleds med en motivering för hur LIS-området uppfyller de ställningstaganden som kommunen satt upp i översiktsplanen och hur en exploatering skulle kunna inverka positivt på en landsbygdsutveckling inom närområdet.

De tre ställningstagandena symboliseras med en cirkel i grön, lila och orange färg (se höger).

Kartan redogör för LIS-områden i förhållande till kommunens kommunikationsstråk med buss (orangea) och tåg med stationer (mörklila). Ringarna visar var var skola/omsorg finns (sandfärg), och var service/turism/verksamhet finns (ljuslila). Ringarna har en radie av 3 km och stråken en bredd på 3 km.

Symbol för var och ett av de tre ställningstaganden som kommunen avser verka för i sitt LIS-utpekande.

Orange cirkel symboliserar om en utveckling inom området skulle kunna leda till att natur och kulturvärden inom området tillgängliggörs för allmänheten exempelvis genom att fri passage säkerställs.

Lila cirkel symboliserar om området föreligger i ett kommunikationseffektivt stråk och därmed möjliggör för ev ny verksamhet/boende inom området att nyttja/resa kollektivt

Grön cirkel symboliserar ställningstagandet att kommunen vill verka för att LIS-områdena förläggas till områden där kommunalt vatten och avlopp går att ordna eller där man inom en framtid spår att området kommer anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

L1. Herrestadsjön, sydvästra stranden

L1. Herrestadsjön, sydvästra stranden

Motivering

Kärda är den ort man med utpekande har för avsikt att stödja. Kärda är beläget ca 7 km väster om Värnamo stad och LIS-områden ligger ca 3,5 km nordost om denna ort.

Kärda är en kyrkby med gamla anor. På orten finns idag bl a bibliotek, skola och barnomsorg. I Kärda bor ca 320 invånare. Ett antal småföretag finns i Kärda; ML metallservice, AB bildemontering, Värnamo automatsvarvning AB är några exempel. Kärda IF är en aktiv fotbollsförening med ett division 5 fotbollslag. I Kärda finns också en aktiv hembygdsförening.

Det utpekade LIS-området i Herrestad är i huvudsak ett fritidshusområde där en tendens till omvandling till permanentbebyggelse förekommer. Idag är strandlinjen i stora delar privatiserad av tomter och båtbyggor. Det förekommer en besöksnäringens verksamhet inom det utpekade området, Herrestad Gård, Säteri. Företaget erbjuder bland annat vandrarhem, evenemang och servering.

En utveckling enligt planförslaget med bostadsbebyggelse skulle ge ett ökat underlag för befintlig offentlig och kommersiell service i det närbelägna samhället Kärda samt för bygdens föreningsliv och fritidsaktiviteter.

En utveckling av attraktiv boendemöjligheter runt Kärda skulle även innebära ökad rekryteringsmöjlighet för det befintliga näringslivet på orten. Utvecklingen skulle även gynna besöksnäringen i området och ge en positiv utveckling för friluftslivet runt Herrestadsjön då utveckling skulle verka för att tillgängliggöra och säkra naturmiljön och strandområdet.

Området förekommer i ett kommunikationseffektivt stråk och en utveckling skulle gynna underlaget för kollektivt resande utmed väg 27 och för en byggnation av cykelväg mellan Kärda och Värnamo.

Området är ett utredningsområde för kommunalt VA och området är beslutat att med överföringsledning anslutas till kommunalt VA.

Möjligheter

För det utpekade LIS-området gör kommunen bedömningen att lämplig markanvändning är bostadsändamål och näringslivsverksamhet med fokus på besöksnäring. Vid en utbyggnad enligt förslaget bör den planerade gång- och cykelvägen mellan Kärda och Värnamo realiseras.

LIS-området ger en möjlighet att styra upp den befintliga bebyggelsen som idag främst består av fritidshus och underlätta för en framtida omvandling mot mer året-runt-boende i området.

Det är viktigt att, vid fortsatt exploatering i området, tillskapa gemensamma anläggningar för exempelvis båtlägningsplats och brygga. Detta skapar en bättre tillgång till strandområdet, mötesplatser och möjligheter för utveckling av besöksnäringen.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade LIS-området är ca 20 ha stort och skulle kunna möjliggöra för ca 25 st kompletterade tomter samt en eventuell utveckling av befintlig näringslivsverksamhet.

Natur och kulturvärden

Herrestadssjön ingår i Lagans vattensystem. Flacka stränder dominerar, men på den västra sidan förekommer även branta stränder. Herrestadssjön är 4,2 km² stor och har en strandlinje som är cirka 14,4 km lång. Sjön har en hög biologisk funktion, men inga direkta raritetsvärden. Herrestadssjöns norra strand berörs av flera olika former av naturvårdesskydd, djur- och växtskyddsområde avseende fågelskydd, nationalpark och riksintresse för naturvården. Herrestadsån som rinner genom områdets södra del har högt naturvärde.

Naturmiljön består främst av blandskog och i delar av öppen jordbruksmark. Herrestadssjön har bedömts ha en god kemisk och en god ekologisk status och inga tidundantag avseende sjöns MKN ges.

I LIS-området förekommer flera fornlämningar bland annat minnesstenar, husgrund och boplats från förhistorisk tid.

Geoteknik, säkerhet och översvämning

Sjön är belägen +160 meter över havet. Det utpekade LIS-området förekommer mellan 5-10-15 meter över denna höjd vilket gör att området inte kan anses översvämningskänsligt. Jordartslagret består i huvudsak av morän och stundtals av berg i dagen och bedöms översiktligt hållfast för exploatering.

Teknisk försörjning

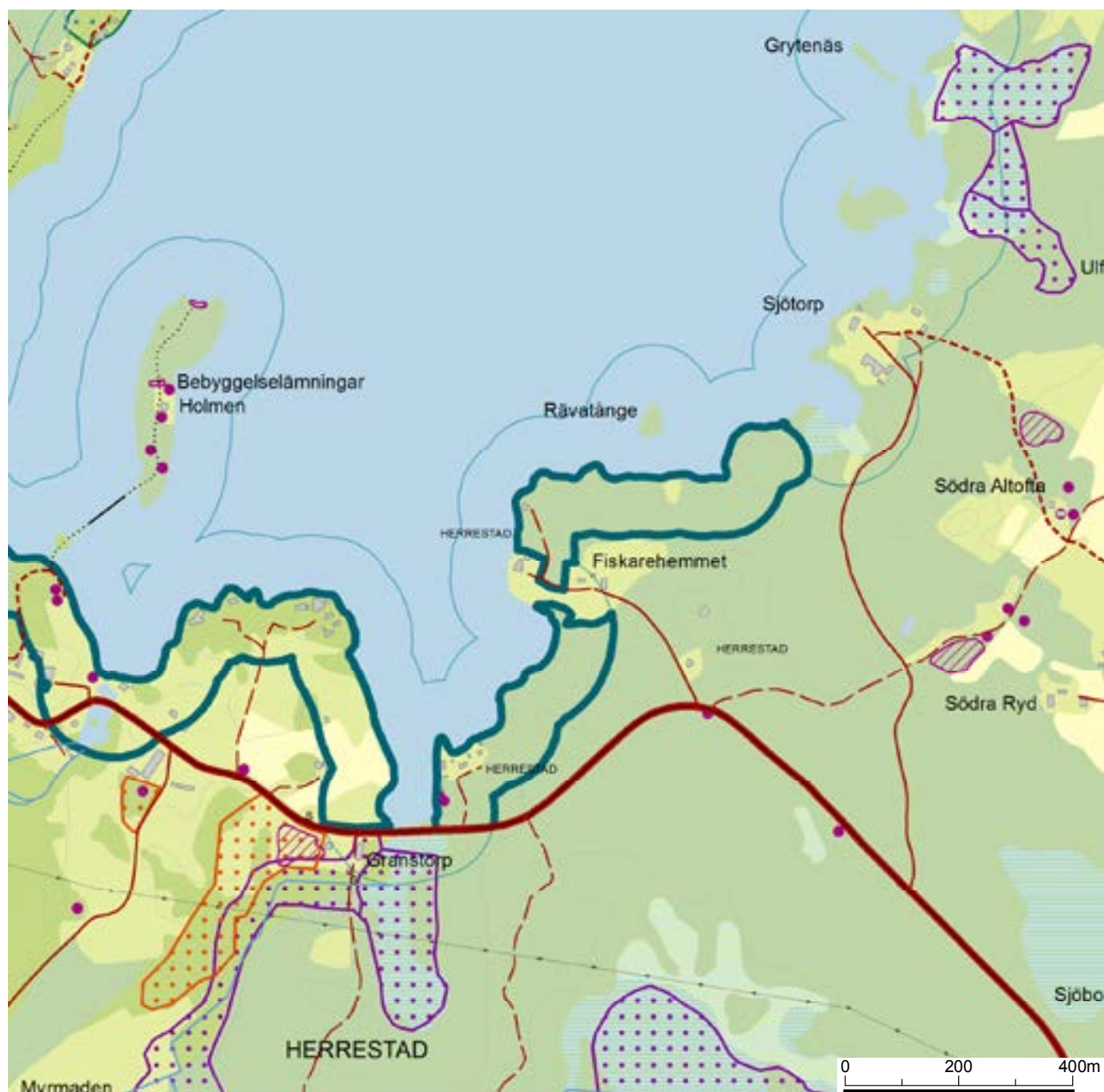
Det utpekade området förekommer i delar inom ett kommunalt utredningsområde för vatten och avlopp vilket innebär att kommunen har för ambition att via överföringsledning ansluta området till kommunalt vatten och avlopp.

Kommunikation

Hållplats för skolskjuts finns i nära anslutning till det utpekade LIS-området. Väg 27 finns ca 3 km från området som trafikeras av, buss 202 som kör sträckan Gislaved-Reftele-Värnamo. I närbelägna tätorten Kärda passerar järnvägen mellan Halmstad och Nässjö. I samband med VA-utbyggnaden finns tankar på att även anlägga en gång- och cykelväg mellan Värnamo och Kärda vilken skulle gynna en utveckling i området.

L2. Herrestadsjön, sydöstra stranden

L2. Herrestadsjön, sydöstra stranden

Motivering

Kärda heter den landsbygdsort som man med en utveckling skulle gynna. Området är beläget vid Herrestadsjöns sydöstra strand ca 3 km från tätorten Kärda och ca 2,5 km från väg 27. LIS-området ligger i nära anslutning med tidigare beskrivet område och delar därav i stort dess förutsättningar.

För ytterliga beskrivning av Kärda och den service, föreningsliv och fritidsverksamheter som man i och med utpekandet ämnar gynna se förslaget för område *L1. Herrestadssjön sydvästra stranden*.

För området finns det vid en utbyggnad enligt planförslaget en möjlighet att i framtiden ansluta till kommunalt VA på grund av områdets lokalisering i anslutning till ett kommunalt vatten- och avloppsutredningsområde.

Läget utmed Herrestadsjöns sydöstra strand bedöms som attraktiv ur boendesynpunkt, på grund av det natursköna läget vid sjön och det attraktiva läget i ett av kommunens mer kommunikationseffektiva stråk.

Möjligheter

För det utpekade LIS-området gör kommunen bedömningen att lämplig markanvändning är bostadsändamål. Vid en utbyggnad enligt förslaget bör den planerade gång- och cykelvägen mellan Kärda och Värnamo realiseras. Det är även viktigt att vid fortsatt exploatering i området verka för att gemensamma anläggningar som exempelvis iläggingsplats för båtar samt brygga.

Den del av området som idag består av ängsmark undantas från LIS-utpekandet då kommunen ser det som önskvärt om dagens markanvändning fortgick och marken hålls öppen och oexploaterad.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade LIS-området är sammanlagt ca 12 ha stort och möjliggör för ca 18 kompletterande, stora bostadsfastigheter.

Natur- och Kulturvärden

Strandområdet för det berörda området är relativt flackt. LIS-området består idag av mark ianspråktagen för fritidsbebyggelse och något enstaka hus för permanent boende. Inom området förekommer en äldre jordbruksfastighet, med en del öppna ängsmarker som håller på att växa igen. Naturmiljön består i huvudsak av blandskog.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Sjöns sydöstra strandområden är enligt SGU jordartsdatatäcke bestående av morän. Topografiskt sätt förekommer området + 0-5 meter över Herrestadssjöns yta vilket för delar av området kan tyda på en viss översvämningrisk vid höga vattenstånd. Detta bör beaktas vid höjdsättning av en eventuell exploatering.

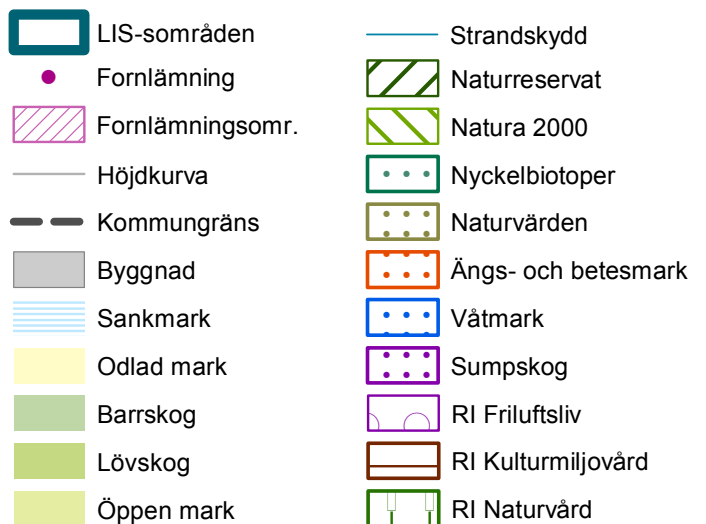
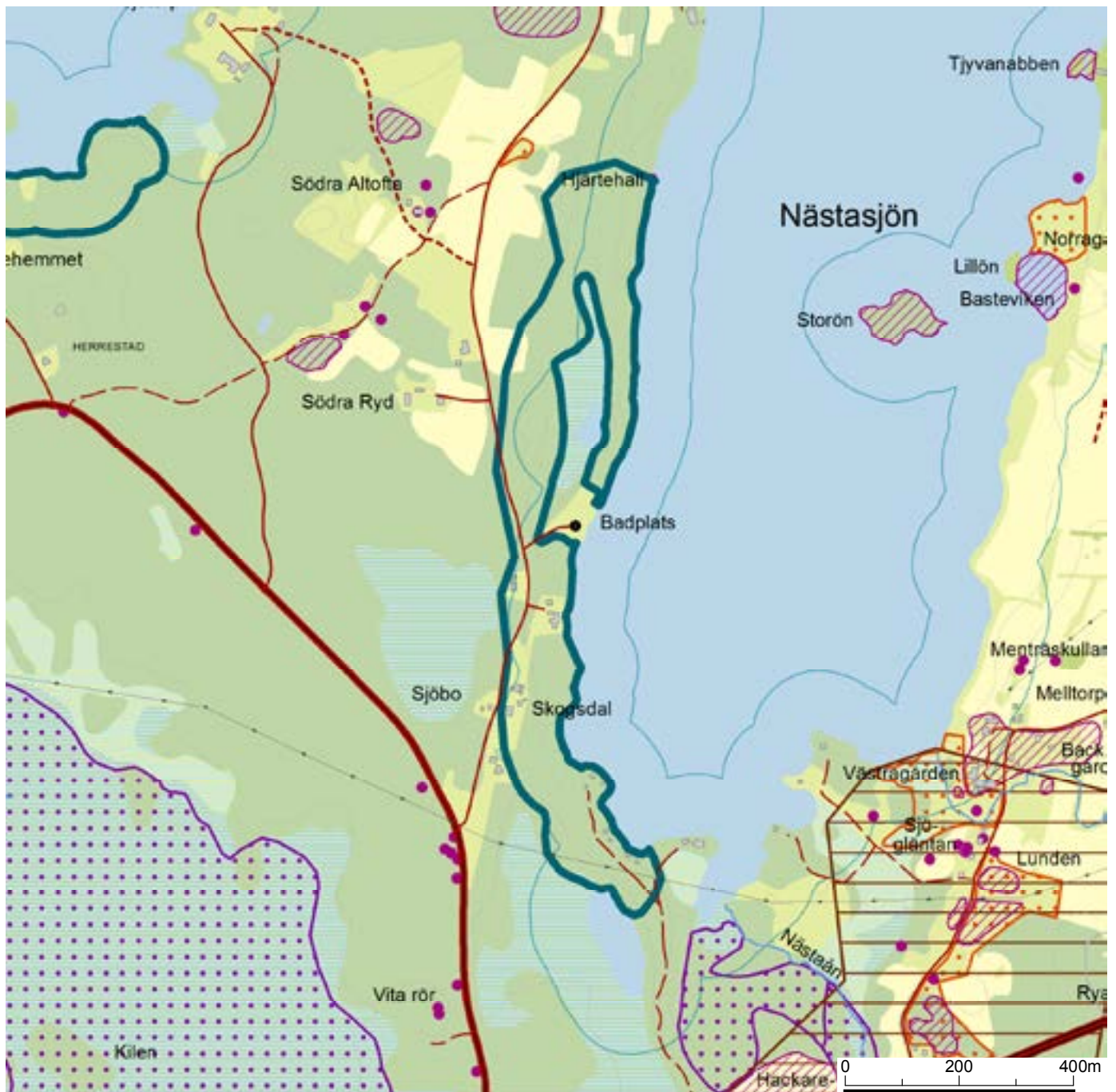
Teknisk försörjning

Det utpekade området förekommer i närheten av ett kommunalt utredningsområden för VA vilket innebär att området i framtiden kan komma att anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Det är möjligt att det utpekade området initialt kommer att kräva att enskilt VA måste tillskapas.

Kommunikation

För beskrivning av områdets kommunikationsförutsättningar se LIS-område *L1 Herrestadssjön sydvästra stranden*.

L3. Nästasjön, västra stranden

L3. Nästasjön, västra stranden

Motivering

Kärda är beläget ca 7 km väster om Värnamo stad. För ytterliga beskrivning av Kärda och den service, föreningsliv och fritidsverksamheter som man i och med utpekandet ämnar gynna se förslaget för område L1. *Herrestadssjön sydvästra stranden*.

LIS-området är beläget vid Nästasjöns västra strand, ca 1,4 km från väg 27 och ca 2 km från Kärda. Bebyggelsen inom området består av några enstaka villor.

För området finns det vid en utbyggnad enligt planförslaget möjlighet att i framtiden ansluta till kommunalt VA, då området är placerat i anslutning till en kommunalt vatten- och avloppsutredningsområde.

Området förekommer i ett kommunikationseffektivt stråk och en utveckling skulle gynna underlaget för kollektivt resande utmed väg 27, samt gynna underlaget för att kunna bygga cykelväg mellan Kärda och Värnamo.

LIS-området skulle även bidra till att tillgängliggöra och utveckla naturmiljövärden i form av Nästasjöns stränder och den kommunala badplats som förekommer i anslutning till området.

Möjligheter

Läget utmed Nästasjöns västra strand bedöms som attraktiv ur boendesynpunkt på grund av det natursköna läget vid sjön och områdets goda möjligheter för hållbart resande. Vid en utbyggnad enligt förslaget bör den planerade gång- och cykelvägen mellan Kärda och Värnamo realiseras.

LIS-området innebär en möjlighet att tillgängliggöra Nästasjöns stränder för allmänheten och att i plan säkra och utveckla befintlig allmän kommunal badplats.

Det inom området förekommande sankta partiet ska bevaras vid en exploatering och undantas därav från LIS-området. Detta för att beakta de höga naturvärden som troligtvis förekommer här samt för att inte störa de befintliga hydrologiska förhållandena för platsen.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Den allmänna badplatsen med närområde exkluderas från LIS-utpekandet på grund av friluftslivsintresset. Vid byggnation inom området bör hänsyn tas till strandlinjens erosionsbenägenhet och åtgärder för att undvika risker vidtas.

Det utpekade LIS-området är ca 17 ha stort och skulle kunna möjliggöra för ca 20 stora bostadstomter samt allmän platsmark. Vid en exploatering ska möjligheten att samordna behovet av båtplats, iläggningsplats och gemensam brygga beaktas. Detta för att stärka områdets attraktionskraft för boende och för friluftslivet inom området.

Natur- och Kulturvärden

Nästasjön är 1,3 km² stor och uppskattas ha en strandlinje på 5,54 km. Nästassjön har enligt vattendirektivet en god ekologisk och oklassad kemisk status och inga tidsundantag avseende MKN ges.

Området utgörs av en grusåsformation, Altoftaåsen med bedömda höga naturvärden. Inom det utpekade LIS-området finns ett sankt parti med en liten vattenspegel, troligtvis föreligger det där höga naturvärden.

Inom det utpekade området förekommer det några enstaka villor och fritidshusbebyggelse.

Geoteknik Säkerhet och Översvämning

Sjön är belägen 159 meter över havet och det utpekade området är beläget 5-10 m över detta vilket gör att området troligtvis inte är känsligt för översvämning. Inom det utpekade området förekommer det ett lägre parti som troligtvis har en hög grundvattenyta, vilket får beaktas vid eventuell exploatering i dess närhet.

Området förekommer inom ett högriskområde för radon. Jordartslagret för området är enligt SGU bestående av isälvsediment i form av grovsand vilken innebär att en potentiell risk föreligger för erosion i strandlinjen.

Teknisk försörjning

Det utpekade området förekommer på vägen till ett utpekat utredningsområde för kommunalt VA. Vid en utbyggnad till utredningsområdet kommer det aktuella området passeras vilket i framtiden skulle kunna möjliggöra för en anslutning. Från området är det ca 150 m till väg 619 där VA-överföringsledningen troligtvis kommer förläggas. Det utpekade området kommer initialt att kräva att enskilt VA behöver tillskapas.

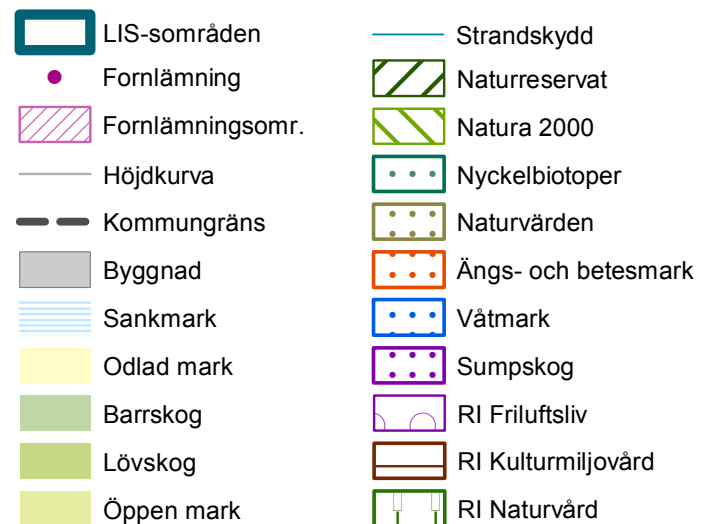
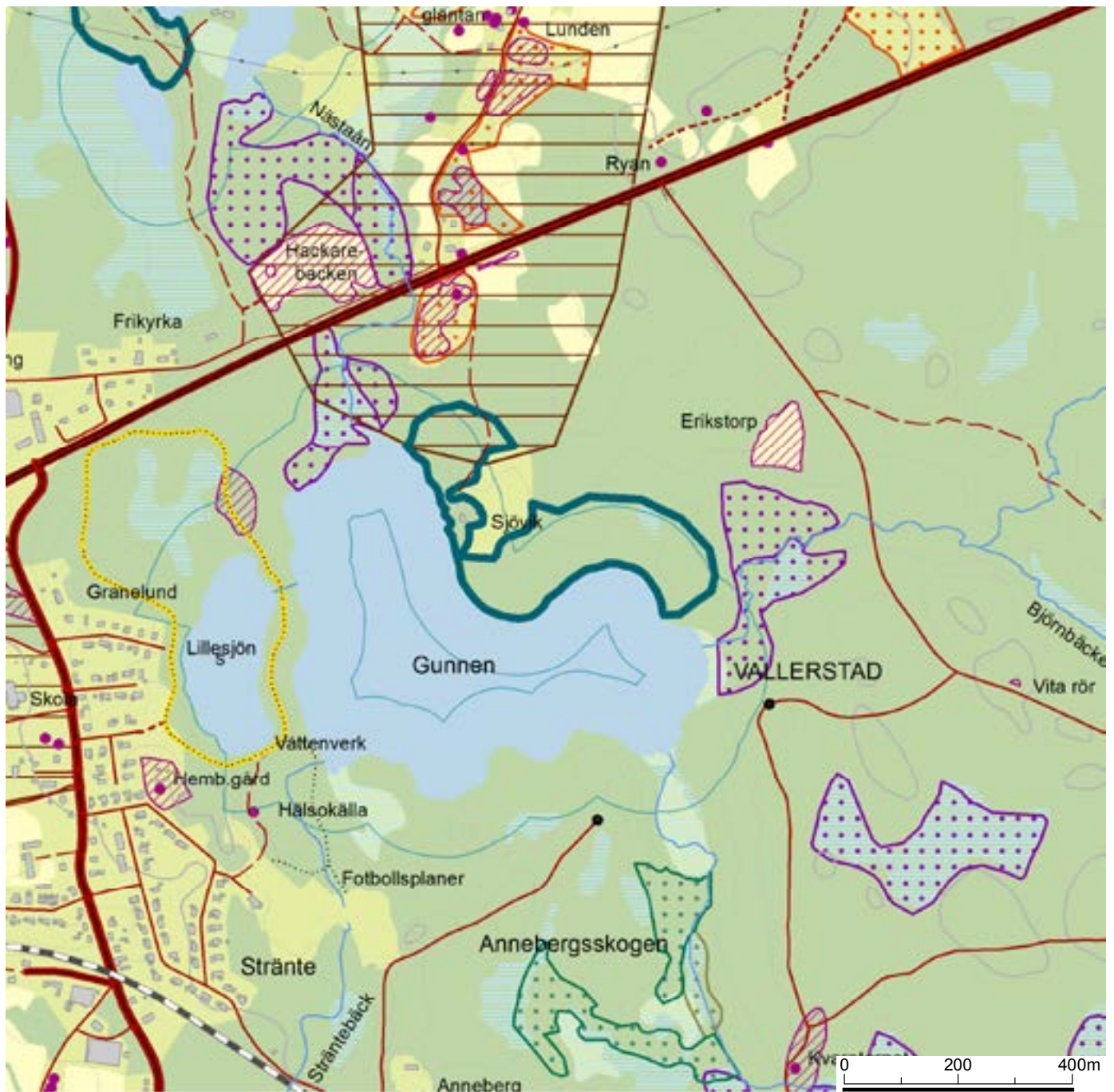
Kommunikation

I nära anslutning till området längs med väg 619 finns hållplats för skolskjuts. Väg 27 som ligger 1,5 km söder om området trafikeras av kollektivtrafik, buss 202, Gislaved-Reftele-Värnamo. Det tar ca 20 minuter att resa till Värnamo stad. I den närbelägna tätorten Kärda passerar järnvägen mellan Halmstad och Nässjö.

I samband med VA-utbyggnaden finns planer på att även anlägga en gång- och cykelväg mellan Värnamo och Kärda vilket skulle kunna gynna en utveckling i området.

L4. Gunnen, nordöstra stranden

L4. Gunnen, nordöstra stranden

Motivering

Området är beläget vid sjön Gunnens norra strand ca 500 m från väg 27 och ca 1,5 km från tätorten Kärda.

Kärda är beläget ca 7 km väster om Värnamo stad. För ytterliga beskrivning av Kärda och den service, föreningsliv och fritidsverksamheter som man i och med utpekandet ämnar gynna se förslaget för område L1. *Herrestadssjön sydvästra stranden.*

Läget utmed Gunnens norra strand bedöms som attraktiv ur boendesynpunkt på grund av det natursköna läget vid sjön och det attraktiva läget med goda möjligheter för hållbart vardagsresande i och med närheten till den service som finns i Kärda.

Området förekommer i ett kommunikationseffektivt stråk och en utveckling skulle gynna underlaget för kollektivt resande utmed väg 27 och för en byggnation av cykelväg mellan Kärda och Värnamo.

Möjligheter

För det utpekade LIS-området gör kommunen bedömningen att lämplig markanvändning är för bostadsändamål. Vid en utbyggnad enligt förslaget bör den planerade gång- och cykelvägen mellan Kärda och Värnamo realiseras.

För den del av LIS-området som idag utgörs av jordbruksmark (bete) bör dagens markanvändning bibehållas och marken hållas öppen. Området undantas därav för LIS området. Vid en utbyggnad enligt planförslaget ska vid behov hänsyn tas till det närliggande riksintresset för kulturmiljö för att inte påverka riksintressets värden negativt. Möjligheten att samordna behovet av båtplats, iläggningsplats gemensam brygga ska beaktas vid en exploatering.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade LIS-området är ca 9,5 ha stort och skulle kunna möjliggöra för ca 13 stora bostadsfastigheter samt allmän platsmark och fri passage utmed stranden.

Natur- och Kulturvärden

Gunnen är en 0,27 km² liten sjö och har en ca 2,3 km lång strandlinje. Sjön Gunnen har en oklassad ekologisk och kemisk status. Bäck från Gunnen som övergår till Björnbäcken, har bedömts ha en otillfredsställande ekologisk status samt dålig kemisk status. Tidsundantag har satts för vattendraget att uppnå god ekologisk status, MKN till 2021. Gunnen har sedan länge en känd föroreningsproblematik som bör utredas i en eventuell vidare planering. Inom LIS-området förekommer en liten gård men öppna marker omkring i övrigt består naturmiljön för området av barr- och blandskog.

Strax norr om det utpekade området invid väg 27 förekommer en sten-, brons-, järnålders gravfält med ett flertal gravhögar. Detta och ytterliga några objekt utgör sammantaget ett riksintresse för kulturmiljövården som i LIS-områdets norra delar överlappas något.

Geoteknik Säkerhet och Översvämning

Sjön är belägen 160 meter över havet och det utpekade LIS-området är beläget ca 0-5 m över denna nivå. Området bedöms översiktligt inte ha någon översvämningproblematik. Jordartslagret består av morän och har en uppskattad god hållfasthet för byggnation.

Teknisk försörjning

Kärda samhälle är via överföringsledning till Värnamo ansluten till kommunalt VA.

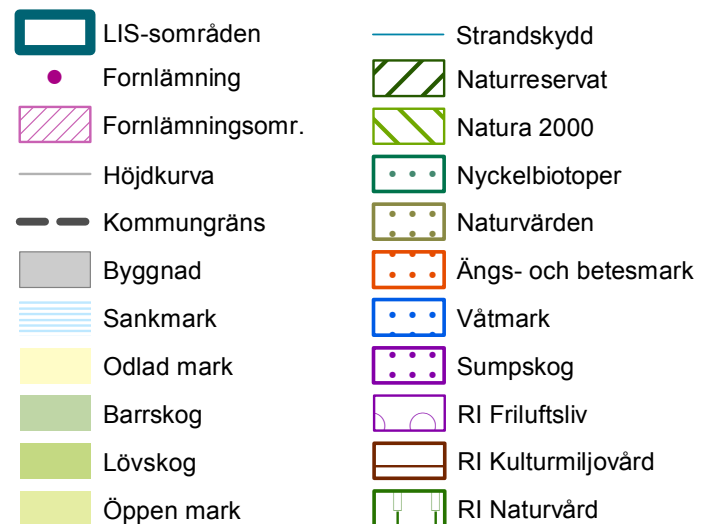
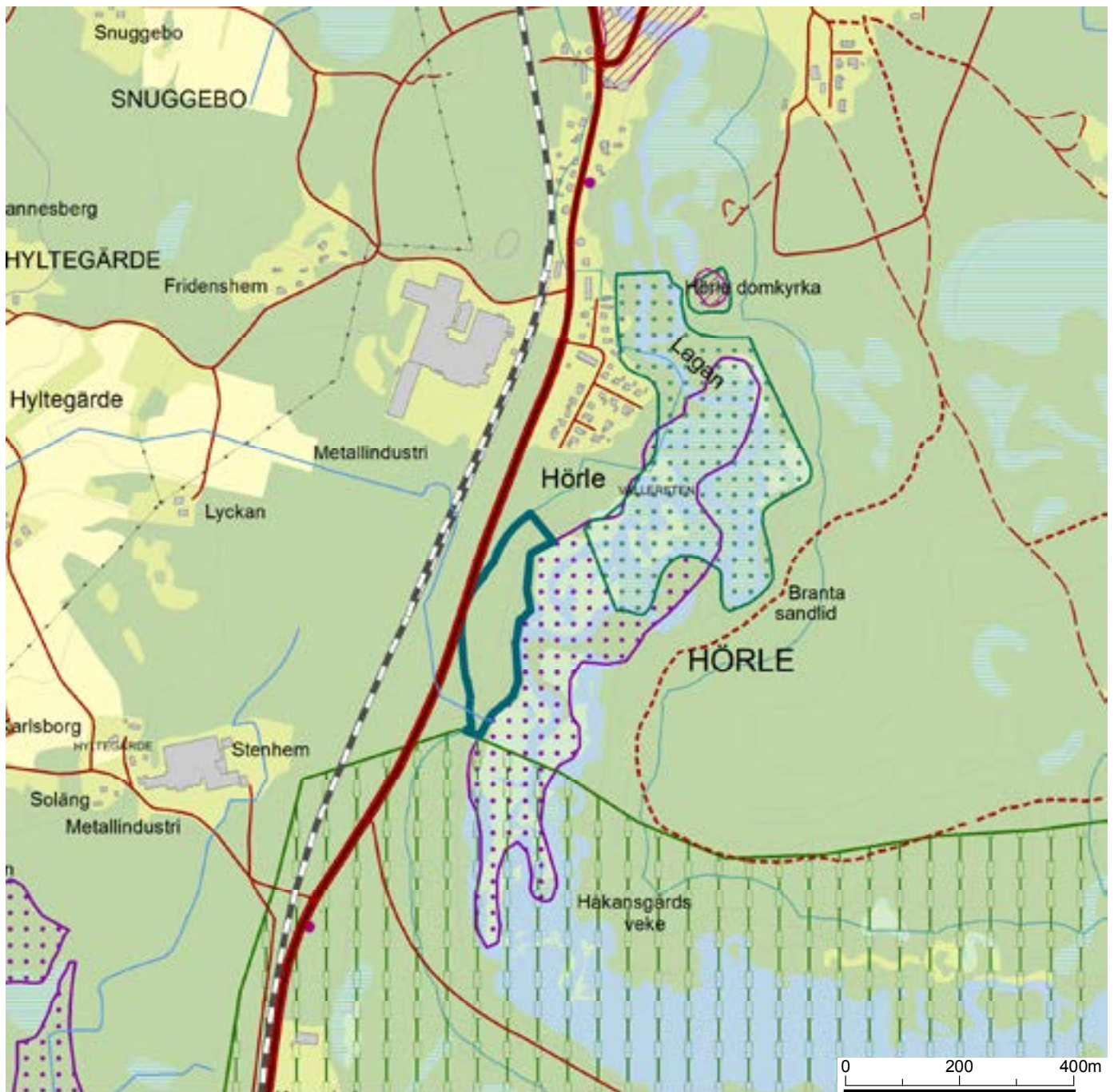
Överföringsledningen passerar det utpekade LIS-området utmed väg 27. Med en ca 500 m ledning skulle området kunna anslutas till kommunalt VA i framtiden om detta skulle bli ekonomiskt försvarbart. Det utpekade området kommer initialt att kräva att enskilt VA måste tillskapas och vid eventualiteten att anslutning till kommunalt VA inte kommer kunna realiseras är det eftersträvansvärt att möjliggöra för gemensamhetsanläggning vid en exploatering.

Kommunikation

Väg 27 förekommer 500 m norr om området. Vägen trafikeras av kollektivtrafik, buss 202, Gislaved-Reftele-Värnamo. Det tar 20 minuter att med bussen ta sig in till Värnamo stad. I det närbelägna tätorten Kärda passerar järnvägen mellan Halmstad och Nässjö. Utfarten till väg 27 kommer vid en exploatering behöva ses över då den idag bedöms vara undermålig för ytterliga trafik. I samband med VA-utbyggnaden finns tankar på att även anlägga en gång- och cykelväg mellan Värnamo och Kärda vilken skulle gynna en utveckling i området.

L5. Lagan, söder om Hörle

L5. Lagan, söder om Hörle

Motivering

Det utpekade området ligger strax söder om orten Hörle, ca 7,5 km norr om Värnamo stad. Hörle är ett i nordsydlig riktning långsträckt brukssamhälle uppväxt runt Hörle bruk och Lagan. Det förekommer flera livskraftiga industrier i Hörle varav några exempel är Hörle Wire, Rang-Sells AB och AB Bruksbalken. Invånarantalet i orten är ca 148.

I Hörle herrgård finns Galleri Hörle slott, som erbjuder kulturella arrangemang och utställningar för allmänheten.

Det utpekade området finns i ett kommunikationseffektivt stråk med goda förbindelser med vägarna 846 (gamla riksettan) och E4. En utveckling skulle gynna underlag för kollektivtrafik med buss, men även i framtiden ge underlag för eventuell spårbunden kollektivtrafik och cykelväg mot Värnamo stad.

Områden förekommer i upptagningsområdet för Fryele landsbygdsskola som skulle gynnas av ett eventuellt ökat elevunderlag till grund av en utveckling med fler boende i eller i närheten av Hörle.

Utveckling i enlighet med förslaget bedöms gynna landsbygdsutveckling genom att på lång sikt ge ett ökat underlag för service i Hörle. En utveckling av attraktiva boendemöjligheter i Hörle skulle även innebära ökade rekryteringsmöjligheter för det befintliga näringslivet på orten. Fler permanenta bostadshus skulle gynna elevunderlaget för den närliggande landsbygdsskolan i Fryele. I Fryele finns även fritidsverksamhet och förskola.

Kommunalt vatten och avlopp finns i närhet av planområdet, vilket ger goda förutsättningar för att ansluta området till kommunala VA-nätet.

Möjligheter

Kommunens bedömning är att det utpekade LIS-området är lämplig för bostadsändamål.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade LIS-området är ca 7,5 ha stort, med möjlighet för tillskapa upp till 20 större tomter utmed Lagans västra strand.

Aktsamhet bör råda för byggnation av området på grund av en potentiell risk för erosion på grund av rådande topografi och jordartsmån. Hänsyn ska även tas till trafikbuller från väg 846.

Vid en eventuell exploatering inom områdets södra del skall hänsyn tas till det föreliggande riktintresset. Exploatering inom området ska inte inverka negativt på riksintressets värden.

Natur- och Kulturvärden

Lagan bedöms idag ha måttlig ekologisk status med miljö kvalitetsnormen att god status ska uppnås till 2021. Den måttliga statusen har erhållits på grund av flödes och morfologiska förändringar, men även av miljöproblem som övergödning och miljögifter. Lagan har av länsstyrelsen bedömts som ett regionalt särskilt värdefullt vatten ur natursynpunkt. I LIS-områdets södra del föreligger ett riksintresse för naturmiljön, Lagan Nedströms Hörledammen. Området är av riksintresse på grund av Lagans meandrande förlopp.

Strax väster om det utpekade LIS-området i Lagans fåra föreligger ett område sumpskog och ett nyckelbiotopsområde som ska beaktas vid en eventuell byggnation.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Området är beläget på en liten höjd invid Lagans strand vilket minskar översvämningsrisken vid höga flöden i Lagan. Området ska dock vid en vidare utredning för byggnation säkerställas att översvämningsrisken är godtagbar.

Grundförutsättningarna bedöms i huvudsak som goda. Jordartsmånen består av isälvssediment, sand och grovsand. Det föreligger dock utmed stora delar av Lagan en potentiell hög risk för erosion eller ras och skred vilket måste beaktas vid en byggnation i det utpekade området.

Teknisk försörjning

Hörle ingår i kommunens verksamhetsområde för VA via överföringsledning till Värnamo. Detta innebär att en realisering av planförslaget kan leda till att området kan kopplas till det kommunala VA-nätet.

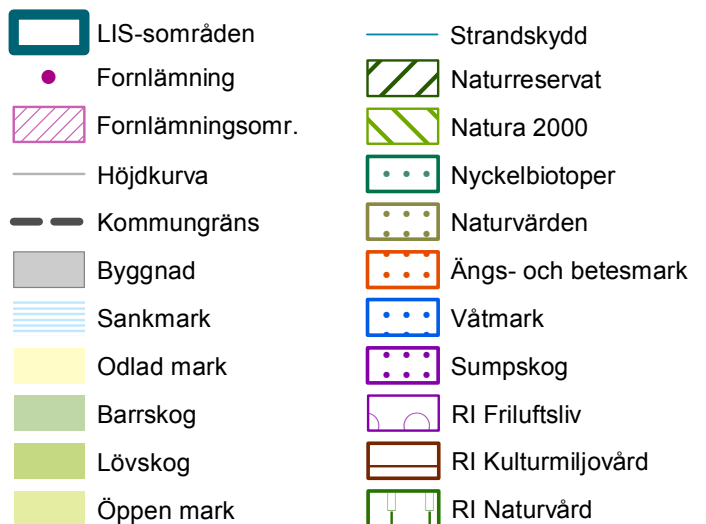
Kommunikation

Orten har både tåg- och bussförbindelser. Väg 846 går i nord-sydlig riktning genom Hörle. Något öster om orten förekommer europaväg 4. Tåget har tidigare stannat i Hörle både för gods och passagerare, idag stannar enbart godståg för den lokala industrins del. Buss 133 trafikerar sträckan mellan Värnamo - Hörle – Jönköping, resan tar drygt 60 minuter till Jönköping och 15 minuter till Värnamo.

Idag finns det en inofficiell cykelväg/cykelled mellan Värnamo och Hörle.

L6. Lången, nordvästra stranden

L6. Lången, nordvästra stranden

Motivering

LIS-området ligger ca 700 m från orten Gällaryd invid sjön Långens nordvästra strand. Närmaste tätort (Bor) ligger 7,5 km öster om LIS-området och ca 18 km öster om området ligger Värnamo stad.

Gällaryds kyrkby har idag ca 80 invånare och totalt i Gällaryd församling bor ca 540 personer.

Befolkningsstillväxt beroende på inflyttning tyder på att området är attraktivt som bostadsort. I orten finns en landsbygdsskola (F-6) med 38 elever (2017) med utrymme för fler. Gällaryds förskola har plats för 30 barn och har sedan 2015 varit fullbelagd. I

Gällaryd finns ett stort föreningsutbud, aktiviteter och barnverksamhet, med till exempel Gällarydsbygdens intresseförening samt körer i svenska kyrkan, Stor och Liten (föräldragrupp), gymnastikförening, hembygdsförening, Röda korset, LRF och Gällarydsdagen med ca 25 lokala företag som utställare. Kommunens avsikt med utpekandet är att stärka underlaget för service, kollektivtrafik, fritid och skola i Gällaryd.

Genom en utveckling av ny bebyggelse inom det föreslagna området kan naturmiljön vid sjön Lången tillgängliggöras mer för allmänheten. Den ökade tillgängligheten kan då möjliggöra för ett ökat friluftsliv invid sjön och då verka för en ökad attraktivitet för Gällaryd. Redan idag bedöms Lången vara en värdefull naturmiljöresurs för Gällaryd då sjön nyttjas för fritid, friluftsliv och som badsjö.

Möjligheter

Området bedöms vara en potentiellt attraktiv boendemiljö. Det attraktiva sjönära läget verkar för en ökad vilja att bygga och bosätta sig i Gällaryd. Bostadsändamål, permanent och fritidsbebyggelse bedöms av kommunen som lämplig markanvändning för området.

Från det utpekade området finns visuell kontakt med Gällaryd och det öppna odlingslandskap som finns mellan utpekat område och Gällaryd. Det är av stor betydelse att denna siktlinje behålls intakt vid en exploatering. De höjdmässiga förhållandena för området möjliggör för tillskapande av fri passage på ett naturligt sätt och för en attraktiv sjöutsikt från området.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställas så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade området är ca 10 ha stort, vilket skulle kunna möjliggöra för ungefär 16 stora tomter utöver allmän platsmark, strand, badplats och allmänning i områdets centrala del. Aktsamhet på grund av potentiell risk för stranderodning bör gälla kring område med jordarten, grovsand och byggnation avrådes för denna del av LIS-området.

Natur- och Kulturvärden

Naturmiljön för området är i huvudsak bestående av produktionsskog med uppskattade små naturvärden. För områdets norra del föreligger det öppna betes och åkermark.

Lången ingår i Lagans vattensystem. Sjön Lången är måttligt näringsrik sjö med steniga stränder. Lången är ca 4 km² och har en ca 22,5 km lång strandlinje. Den biologiska betydelsen bedöms inte som speciellt hög. Lången bedöms ha måttlig ekologisk status och god kemisk status. Miljökvalitetsnormen för sjön är satt till god ekologisk status, 2021 och inget tidsundantag avseende den kemiska statusen har getts.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Grundförutsättningar bedöms översiktligt som goda. Jordartslagret för området består huvudsakligen av morän och i delar av sorterat isälvsediment, grovsand. För området kring den idag förekommande allmänningen föreligger det en potentiell hög risk för erosion på grund av den för platsen förekommande jordarten grov sand.

Byn Gällaryd är belägen på en höjdrygg som löper i nord-sydlig riktning. Det förekommer en stor nivåskillnad, sjön Lången belägen +168 meter över havet, LIS-området 5-10 m, mellan strandlinjen och utpekade LIS-område. De topografiska förhållandena medför att det för det utpekade området inte förekommer risk för översvämningsproblematik.

Teknisk försörjning

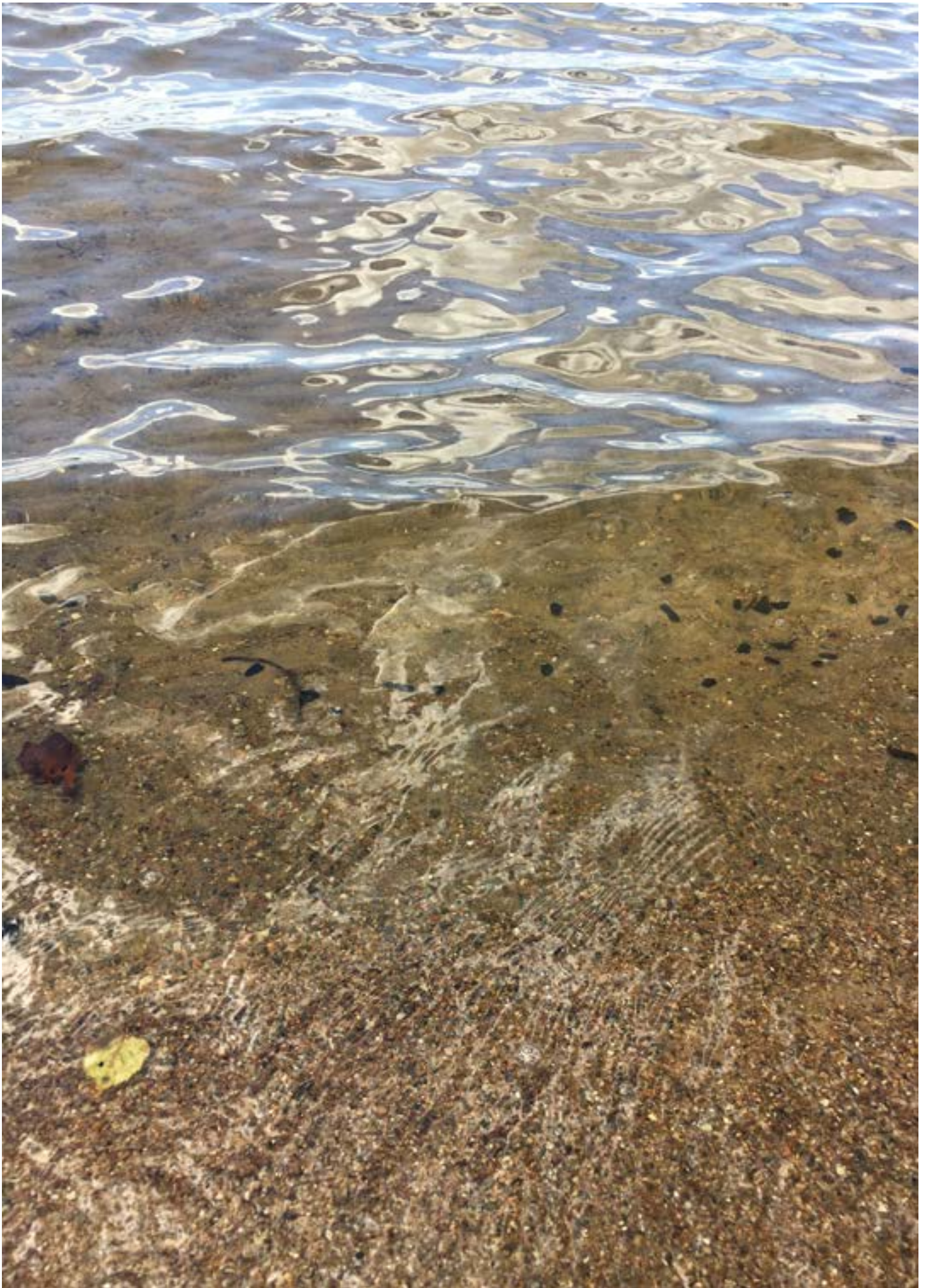
Gällaryd ingår i kommunens verksamhetsområde för VA. För det utpekade området kommer det krävas att enskilt VA tillskapas. Det är eftersträvansvärt att möjliggöra för gemensamhetsanläggning. En utveckling i enlighet med planförslaget kommer kräva en VA-utredning.

Kommunikation

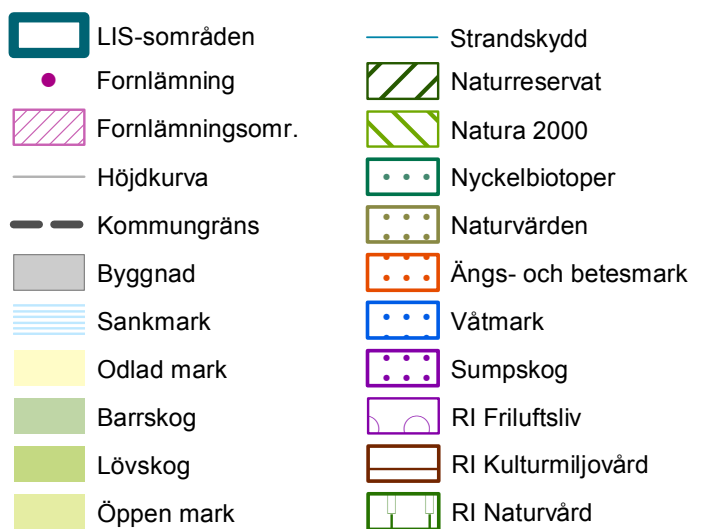
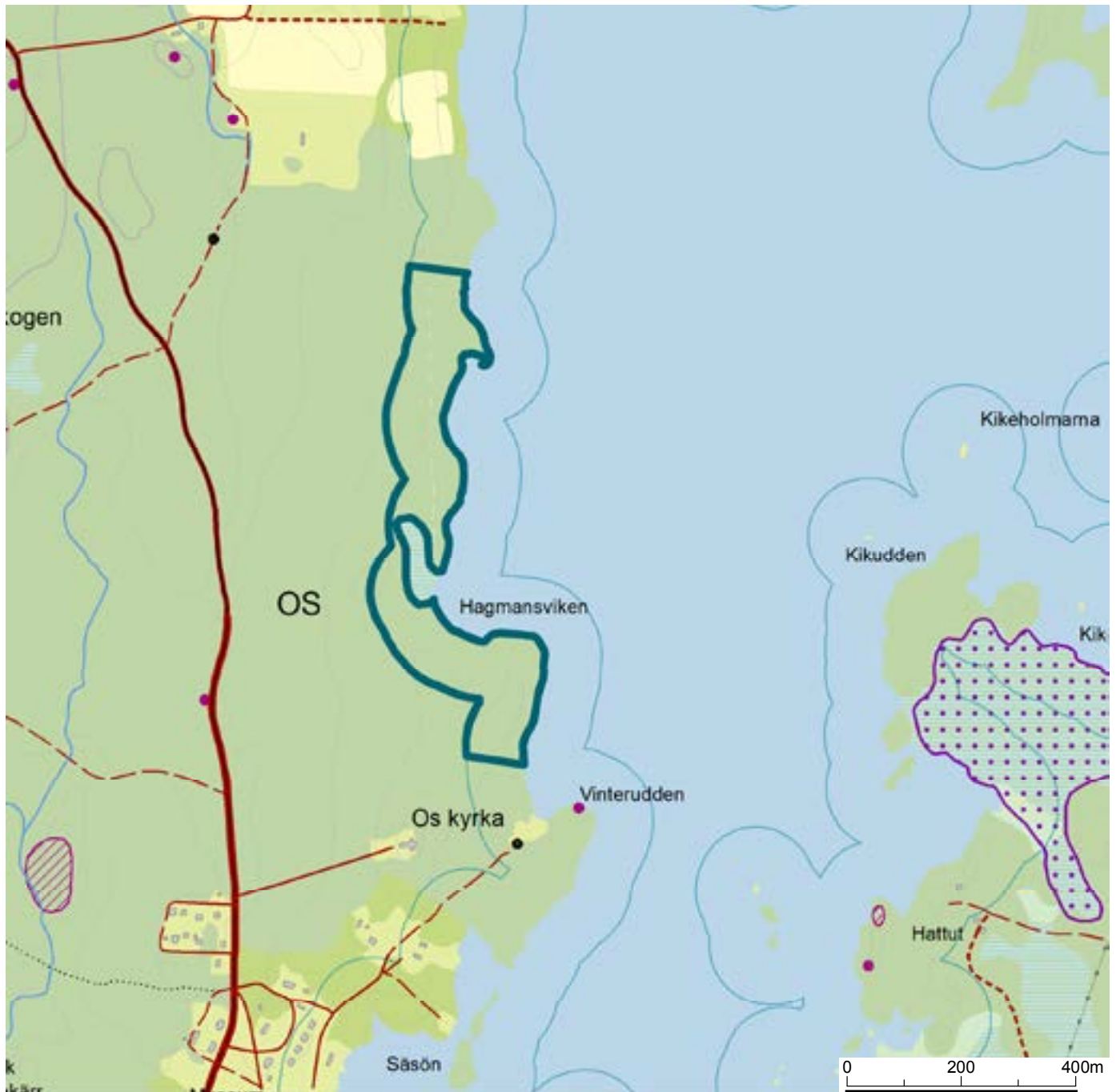
Väg 707 passerar genom Gällaryd. Länstrafiken trafikerar sträckan Ohs – Gällaryd – Bor - Värnamo. Från det utpekade området är det ca 700 m, till närmsta busshållplats. Det tar ca 30 minuter att med bussen ta sig till Värnamo stad.

Övrigt

Långens västra strand nyttjas idag av invånarna i Gällaryd och det förekommer en allmänning med bland annat en iordningställd privat badplats och båtplats. I samband med området förekommer ett system av skogsvägar och stigar samt något enstaka fritidshus.

L7. Rusken, vid Ohs

L7. Rusken, vid Ohs

Motivering

LIS-området är beläget strax norr om landsbygds- och tidigare bruksorten Ohs i Gällaryds socken vid sjön Ruskens södra strand. Åtta kilometer söderut ligger tätorten Gällaryd och 15 kilometer åt sydväst ligger närmaste större tätort (Bor). I Bor finns närmaste service, järnvägsförbindelse med mera. 17 km österut ligger Lammhult i Växjö kommun som bland annat har järnvägsanslutning, diverse arbetsplatser och service.

Ohs har som gammal bruksort en gammal järnväg som går mellan Ohs och Bor. Idag används den under sommarmånaderna som den uppskattade museijärnvägen Ohsabanan (ca 4-5000 besökare varje år). I Ohs finns bland annat en samhällsförening, en bruksidrottsförening och en fotbollsplan. Intresseförening Rusken runt genomför varje år Rusken runt dagarna som år 2018 firade 10 årsjubileum. På orten finns även Svenska kyrkans verksamhet i ortens kyrka som är en del i Voxtorps församling.

En utveckling i enlighet med förslaget skulle utöver att innebära ett ökat underlag för service, föreningsliv och kollektivtrafik i Ohs även gynna skolan i närbelägna landsbygdsorten Gällaryd.

Ohs ligger inom ett kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp och reningsverket har god kapacitet för utveckling.

Möjligheter

LIS-området ger med läget invid sjön Ruskens strand möjlighet att bosätta sig i ett naturskönt läge med goda möjligheter för bland annat ett aktivt fiske- och båtliv. Det attraktiva läget bedöms kunna utgöra skillnaden och kan ge en ökad vilja att bygga och bosätta sig i Ohs. Bostadsändamål för permanent- och fritidsbebyggelse bedöms av kommunen som lämplig markanvändning för området.

Vid en utbyggnad inom utpekade område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade områden är 10 ha stort och skulle kunna möjliggöra för ett antal stora bostadstomter i strandnära läge.

Natur- och Kulturvärden

Rusken är en av kommunens större sjöar med en area på cirka 35 km². Enligt Länsstyrelsens VISS-system har sjön idag en mycket hög biologisk funktion och är mycket artrik vad gäller fisk och häckfågelfaunan. Sjön har en god ekologisk status. Sjön är både uppströms och nedströms reglerad och därav är flödesförändringar är därav ett miljöproblem enligt VISS. Sjön omges av skogsmark, men här och var förekommer även myr- och åkermark. Sjön är utpekad som regionalt särskilt värdefullt vatten ur natursynpunkt och nationellt värdefullt vatten för fritidsfiske.

Rusken med omland är enligt Miljöbalken 3 kap 2§ utpekad som ett stort opåverkat område utifrån att området är obetydligt påverkat av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Detta sätter vissa krav på ett framtida LIS-område och mark- och vattenanvändning ska hanteras på ett sätt som är förenligt med bestämmelserna och redogöras för i kommande detaljplanprocessen.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Marken består till största delen av skogsbeväxt moränmark som bedöms lämpad för byggnation. En mindre höjdrygg går igenom området som kan fungera som slänt mot sjön för att säkra allmänhetens tillgång och iordningställa en naturlig fri passage intill strandkanten. LIS-området är också därmed beläget över vattennivån och bedöms därav inte vara känslig för översvämning. Utredning om platsen förutsättningar utifrån säkerhet (ras, skred och erosion) och översvämning bör hanteras inom detaljplanprocessen. Rusken är beläget 181,1 eter över havet.

Teknisk försörjning

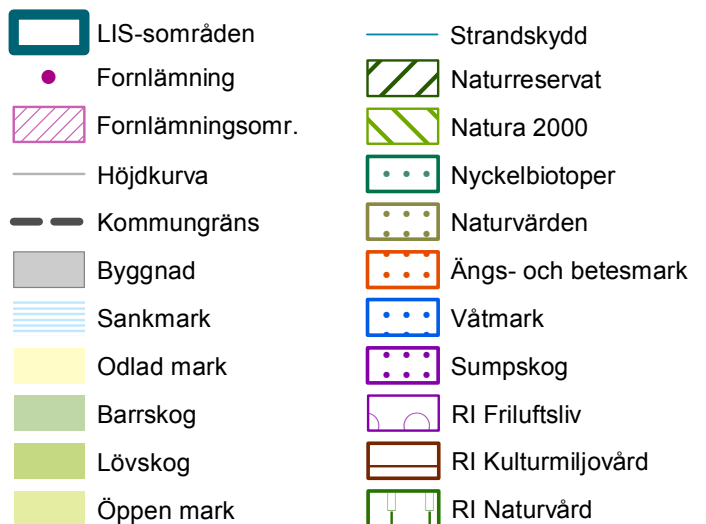
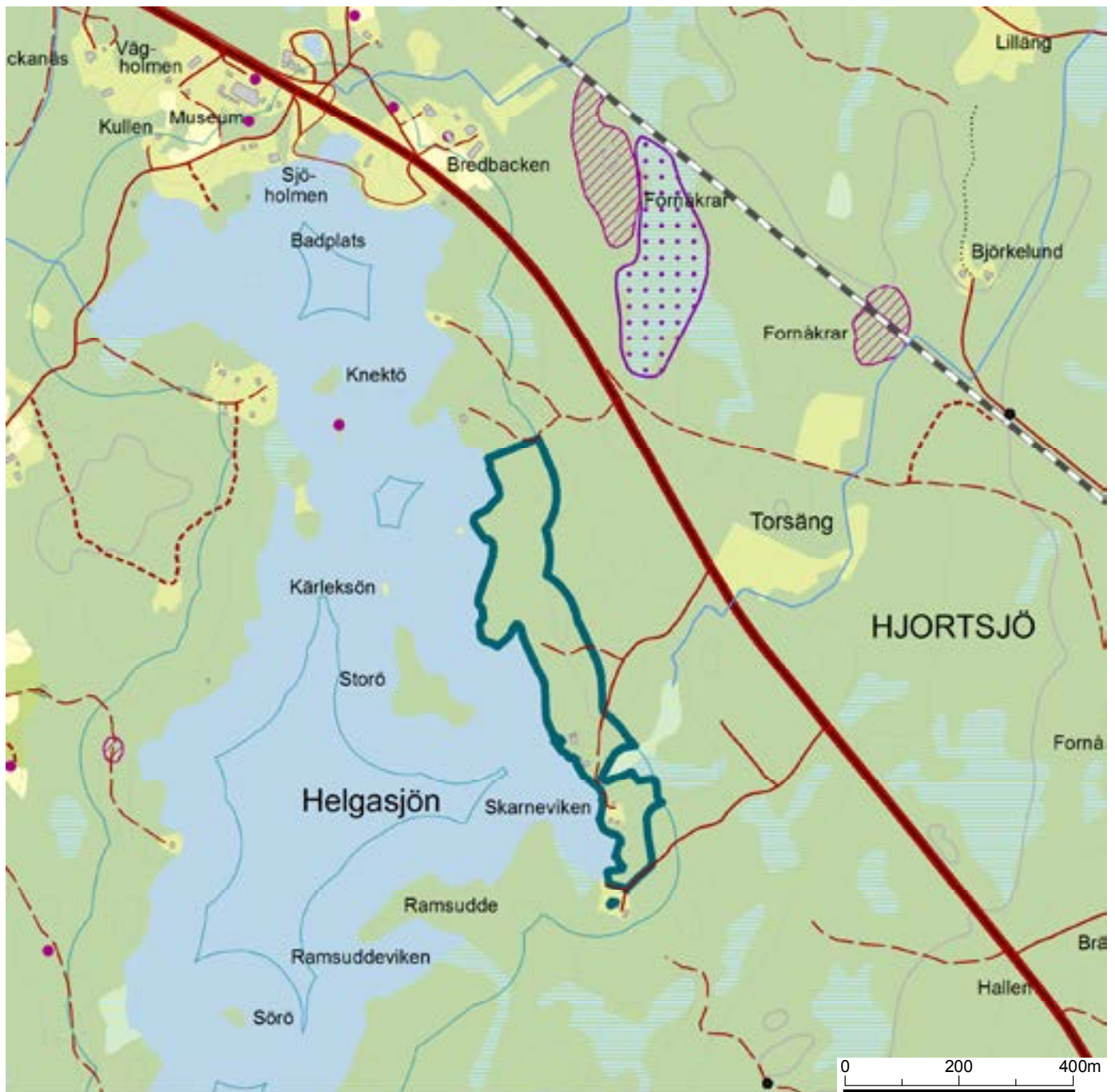
Orten Ohs är förekommer i ett kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Reningsverk har kapacitet att hantera fler abonnenter än dagsläget. Vid ett genomförande av LIS-förslaget och tillskapandet av 10-15 nya tomter kommer området kunna förses med kommunalt vatten och avlopp. Initialt kan enskilda avlopp behöva göras.

Kommunikation

Närheten till Ohs säkrar för goda möjligheter att använda cykeln för att ta sig inom orten och till närliggande grannar. Hållplats för skolskjuts finns i nära anslutning till det utpekade LIS-området. Busslinjen till Ohs är nedläggningshotad men har genom ett kommunalt beslut beslutats att drivas vidare i samarbete med kommunen fram till 2019.

L8. Helgasjön, nordöstra stranden

L8. Helgasjön, nordöstra stranden

Motivering

LIS-området ligger cirka 1,5 km söder om Rydaholm utmed riksväg 27:s östra sida. LIS-området ligger invid Helgasjön nordöstra strand. Vid sjöns nordvästra strand finns en lägergård, Sjöholmens sommarhem & servering och en allmän badplats. Här förekommer även Rydaholms Bil-musik och leksaksmuseum. Det förekommer även några enstaka villor och fritidshus.

Rydaholm är den största tätorten utöver Värnamo i Värnamo kommun med drygt 1600 invånare (2017). På orten förekommer både privat och offentlig service, bland annat i form av affärer, vårdshus, pizzeria, vårdcentral med apotek, folktandvård, förskolor, grundskola, äldreboende och bibliotek.

Rydaholm har även aktiva industriområden med bland annat de tre större företagen PSL, Rydaholm trä och Hilding Anders. Orten erbjuder ett aktivt och stort utbud av fritidsmöjligheter med bland annat is-hall, fotbollsplan, upplyst motionsspår med konstsnö på vintern, tennisbana, skateboardramp och boulebana. Föreningslivet i orten består bland annat av näringslivsföreningen Tvenne torn, Rydaholms GoIF, Rydaholms SK, Rydaholms trädgårdsförening, Rydaholms hembygdsförening, Rydaholms biod-larförening, SPF och PRO. Dessutom finns svenska kyrkan och frikyrkan med mycket ungdomsverksamhet, körer och orkester.

Rydaholm har en järnvägsstation med flera olika bussförbindelser och genom orten passerar även

Kust- till kustbanan (Karlskrona/Kalmar-Göteborg). Orten har ett mycket strategiskt läge med närhet och goda kollektiva förbindelser med bland annat Värnamo, Alvesta/Växjö och därmed med stambanan och Växjö flygplats.

En utveckling i enlighet med förslaget skulle på långt sikt ge ett ökat underlag för service i Rydaholm med omgivningar. En utveckling med fler bofasta i orten skulle även gynna föreningslivet och medföra ett utökat underlag för rekryteringsmöjligheter för det befintliga näringslivet.

Helgasjöns norra strand kan nås via cykelväg från Rydaholm. Detta tillsammans med det goda utbudet av kollektivtrafikförbindelser i Rydaholm ger goda möjligheter för boende inom LIS-området att använda hållbara trafikmedel till och från arbete och fritidsaktiviteter. Helgasjöns norra strand har idag kommunalt vatten och avlopp, vilket kan ge goda möjligheter att ansluta området om LIS-området bebyggs enligt förslaget.

Möjligheter

Lämplig användning av det utpekade området anses vara bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse längs med sjöns östra strand. Den naturliga höjd som löper längs med kusten gör det lämpligt att bygga bostäder med attraktiva siktlinjer över sjön, men samtidigt på ett naturligt sätt bevara den fria passagen nära vattnet.

Vid en utbyggnad inom utpekade område ska avlopp och dagvatten iordningställas så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Området är ca 8 ha stort och ses på grund som lämpligt för kompletterade bostadsbebyggelse med omkring 10-15 hus.

Natur- och Kulturvärden

Helgasjön är ca 0,8 km² stor och har en strandlinje som är ca 8 km lång. Sjön är oklassad i Länsstyrelsens VISS-system. Området ligger i anslutning till allmän badplats. Bortsett från två mindre bostadshus intill strandkanten består området i stora delar av produktionsskog med bedömda låga naturvärden.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Normalrisk för radon från marken. Det utpekade området består mest av skog på moränmark med stora höjdskillnader från inland till strand. En höjdkurva går igenom området, vilket gör att bostadshus kan placeras på erforderligt avstånd från stranden, men ändå behålla god utsikt och allmänhetens tillgång till strandområdet. På det sättet säkras också risk för översvämning. Risken för erosion, ras och skred behöver utredas vid eventuell framtida etablering av bostäder.

Områdets relativa närhet till väg 27 föranleder att det föreligger en viss risk för trafikbuller.

Teknisk försörjning

Det utpekade området är placerat i närheten av ett kommunalt verksamhetsområde, vilket innebär att området i framtiden skulle kunna anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Det utpekade området kommer initialt kräva att enskilt VA måste tillskapas.

Kommunikation

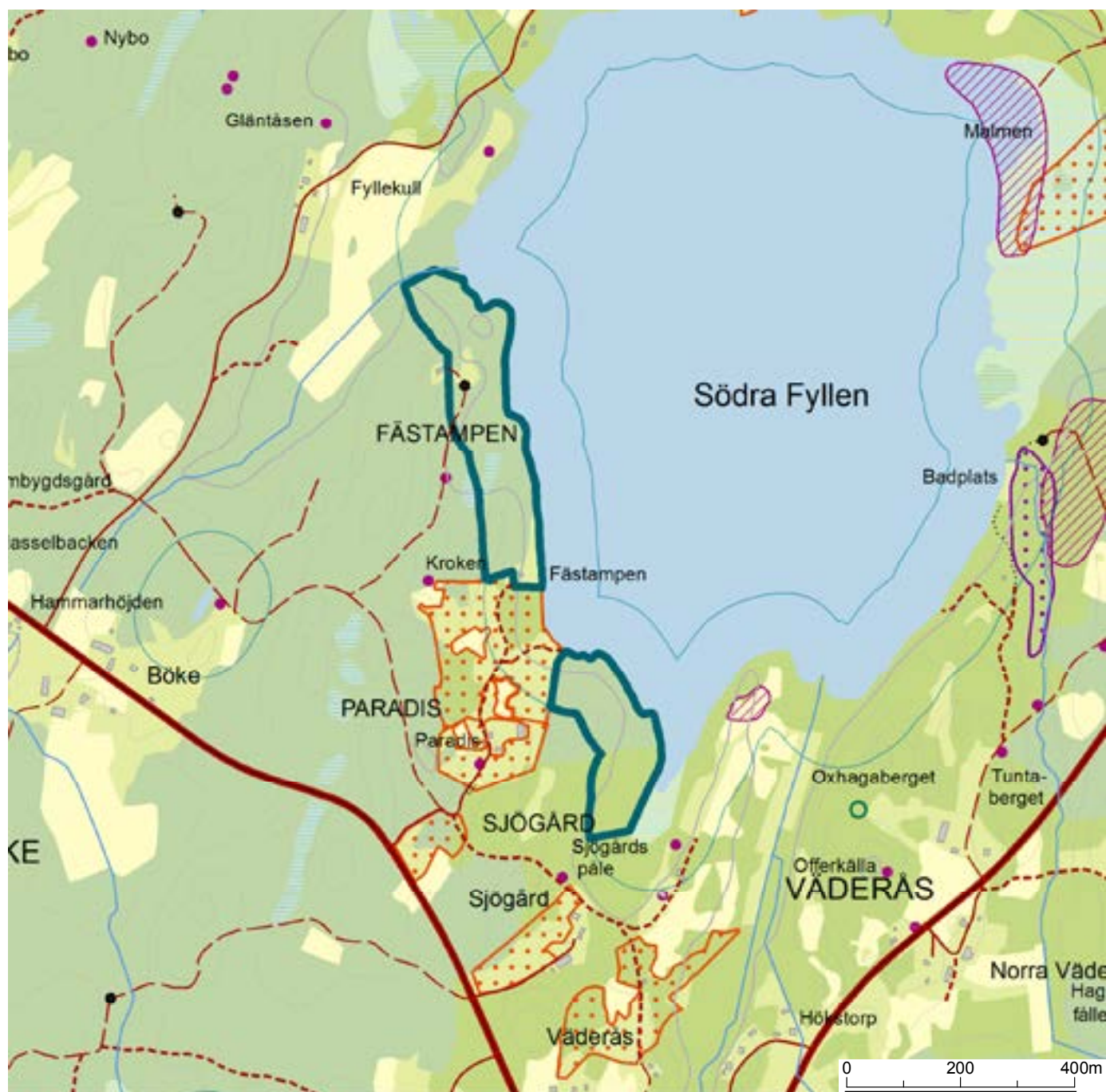
Väg 27 finns precis intill området och närheten till Rydaholm gör att den lokala kollektivtrafiken är möjlig använda. Området är beläget på cykelavstånd från Rydaholm samhälle och det finns en utbyggd cykelväg mellan Helgasjöns norra strand, allmän badplats och Rydaholm.

Övrigt

Enligt övergripande geologisk utredning för Rydaholm från 1974 är marken i det utpekade området lämplig för bostadsbebyggelse (i andra hand). Området berörs inte av några riksintressen bortsett från strandskyddet. I området finns idag värden främst ur rekreation- och friluftslivshänseende bland annat i och med närheten till Rydaholm tätort.

L9. Södra Fyllen, västra stranden

L9. Södra Fyllen, västra stranden

Motivering

Det utpekade LIS-området är beläget ca 600 m från större väg 558, ca 2 km från närmsta ort Dannäs och ca 14 km norrut till närmsta lite större servicesort Forsheda. Skolskjutshållplats finns vid väg 558 och LIS-området ligger i upptagningsområdet för Hånger landsbygdsskola ca 8 km nordväst om området.

Dannäs är en kyrkby med gamla anor. Dannäs säteri och stenkyrka har anor från medeltiden och är av riksintresse för kulturmiljövården. Dannäsbygden är känt för sitt småföretagande med koppling till besöksnäring med i sin tur kopplingar till den närbelägna sjön Bolmen. På motsatt sida av Södra Fyllen finns en kommunal badplats. I Dannäs finns en idrottsplats, och klubb, Dannäs SK. I Dannäs finns en mycket aktiv hembygdsförening och hembygdsgård i vars lokaler ett café drivs. Näringslivet i Dannäs består till stor del av mindre företag med en koppling till jord- och skogsbruk. Klövför AB, är den största arbetsgivaren på orten.

En utveckling i enlighet med förslaget skulle på långt sikt ge ett ökat underlag för service i Dannäs med omgivning. Detta kan påverka möjligheten för bland annat kollektivtrafiken mellan Dannäs och Värnamo. Fler bofasta och fler fritidsboende kan gynna Dannäsbygdens besöks- och föreningsliv. Med fler bofasta kommer också ett ökat underlag för att upprätthålla och utvidga sophämtning och postgång, samt även innebära ökad rekryteringsmöjlighet för det befintliga näringslivet på orten.

Att verka för en landsbygdsutveckling enligt förslaget kan även ge ett ökat underlag för förskola, skola och annan allmän service i Hånger. Landsbygdsutvecklingen längs med strandmiljön kan även bidra till att naturmiljöer som idag är svåra att besöka blir mer tillgängliga för allmänheten. Södra Fyllens strand och intilliggande skogsområden blir då mer lättillgängligt för friluftaktiviteter som bad, båt, fiske och vandrande.

Möjligheter

Från området ger de topografiska förhållandena en vacker utsikt över sjön och området i stort bedöms ha höga naturvärden land annat i form av ett småskaligt odlingslandskap. Det attraktiva läget bedöms kunna utgöra skillnaden och kan ge en ökad vilja att bygga och bosätta sig i Dannäsomgivningen. Bostadsändamål för permanent- och fritidsbebyggelse bedöms av kommunen som lämplig markanvändning för området.

Vid en utveckling ska samordning av bryggor ske. Det är önskvärt att de idag förekommande öppna jordbruksmarken som är upptaget i Ängs- och betesmarkinventeringen förblir brukad och inte exploateras. Ängs- och betesmarken kommer därav inte omfattas av LIS-utpekandet.

Vid en utbyggnad inom utpekat område ska avlopp och dagvatten iordningställs så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Det utpekade området är ca 12 ha stort, och skulle möjliggöra för ungefär 15 stora fastigheter för permanent och/eller fritidsbostäder samt allemansrättslig mark utmed stranden, så kallad fri passage.

Natur- och Kulturvärden

Det förekommer inga kända fornlämningar inom det utpekade området. Strax söder om området finns en fornväg som idag lever kvar i form av en skogsväg.

Sjön är ca 0,9 km² stor och beräknas ha en strandlinje på 3,8 km. Södra Fyllen är idag oklassad i Länsstyrelsens VISS-system. Dannäsån som rinner genom sjön har en otillfredsställande ekologisk status och tidsundantag till 2021 har getts. Naturmiljön för det utpekade området består främst av gran- och blandskog men i delar även av öppen jordbruksmark. Inom området förekommer ett område upptaget i Länsstyrelsens Ängs- och betesmarksinventering med höga naturvärden.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Området ligger topografiskt mellan 5-10 meter över Södra Fyllens vattenyta (som ligger på 145 meter över havet). Bedömningen görs således att det inte föreligger risk för översvänningsproblematik.

Jordartslagret enligt SGU översiktliga kartering består av morän och för delar av området stundtals berg i dagen. Geoteknisk bedöms grundförutsättningarna för området som goda. På delar av området förekommer i högriskområde för radon, andra delar bedöms ha en eventuell hög risk för radon.

Teknisk försörjning

Kommunalt verksamhetsområde finns i Dannäs. Det utpekade området ligger dock för långt från verksamhetsområdet och kommer därför kräva att enskilt VA måste tillskapas. Det är eftersträvansvärt att möjliggöra för gemensamhetsanläggning vid en eventuell exploatering och önskvärt att även befintlig bebyggelse om möjligt kopplas samman. En utveckling i enlighet med planförslaget kommer kräva en VA-utredning.

Kommunikation

Väg 558 passerar strax söder om utpekat område. Här finns idag en hållplats för skolskjuts. Närmaste möjlighet till kollektivtrafik finns i närbelägna Dannäs samhälle, där buss 275 trafikerar sträckan Dannäs-Värnamo. Resan tar ca 30 minuter till Värnamo stad.

Övrigt

Inom det utpekade området förekommer idag befintlig bostadsbebyggelse och jordbruk i övrigt förekommer få kända intressen.

L10. Bolmens nordöstra strand, Stora och Lilla Gavlö

L10. Bolmens nordöstra strand, Stora och Lilla Gavlö

Motivering

Det utpekade LIS-området är uppdelat på två mindre delområden. Båda områden är belägna strax norr om kommunens södra kommungräns, tillika länsgränsen mot Kronobergs län och Ljungby kommun.

500 meter öster om områdena ligger väg 519 och ca 7 kilometer norr om områdena ligger närmaste orten Dannäs. Cirka en mil söder om områdena (i Ljungby kommun) ligger orten Vittaryd och närmaste trafikplats till Europaväg 4. Skeda samhälle på Bolmsö ligger, ca tre kilometer fågelvägen från området. LIS-området ligger inom upptagningsområdet för Hånger landsbygdsskola ca 17 km nordost om området.

I närhet (ca 300 meter) till Stora Gavlö finns en liten textilfabrik, Täckfabriken i Vittaryd AB. I anslutning till fabriken finns även ett litet antal bostadshus. I närheten finns också en av kommunens badplatser som även fungerar som samlingsplats för lokalbefolkningen vid högtider.

Markägare vid badplatsen har tidigare getts dispens för att norr om badplatsen skapa möjlighet för fiske från land och sjösättningsramp för mindre båtar.

Det norra LIS-området är beläget i ett småskaligt kulturlandskap med stenmurar och odlingsrösen. Området är mycket naturskönt.

Bygden präglas av egenföretagande en del med koppling till besöksnäringens utveckling. Detta i kombination med de utpekade områdenas strategiska läge nära det som besöksmål omtyckta Bolmen ger goda förutsättningar för att utveckla besöksnäringen i området. På sikt kan detta gynna tillgången på arbetstillfällen och möjligheter att bosätta sig permanent i bygden.

En utveckling i enlighet med förslaget skulle även på långt sikt ge ett ökat underlag för service och kollektivtrafik i Dannäs med omgivningar. Fler bofasta och fritidsboende skulle gynna Dannäsbygden, dess näringslivsverksamhet och föreningsliv. Landsbygdsutveckling enligt förslaget skulle även bidra till ett ökat underlag för skola och annan service, i Hånger och till viss del i Forsheda.

Möjligheter

För de utpekade LIS-områdena gör kommunen bedömningen att lämplig markanvändning är bostadsändamål och näringslivsverksamhet med fokus på besöksnäring. En utveckling med exempelvis campingverksamhet, småbåtshamn, odling, gårdsförsäljning, café, vandrarhem eller dylikt där naturmiljön i form av Bolmen kan nyttjas och utvecklas med hänsyn till natur, miljö och landskap ses som ändamålsenligt för områdena.

Det södra utpekade LIS-området är ca 15 ha stort. Här kan möjliggöras för ca 15 stora fastigheter med bostadsändamål, allemansrättslig mark ut med strand och utveckling av näringslivsverksamhet i form av camping. Företrädesvis kan detta ske i anslutning till den befintliga badplatsen.

Det norra LIS-området är ca 15 ha stort och skulle kunna möjliggöra för ca 10 mindre tomter och någon mindre näringslivsverksamhet. Utveckling i detta område bör vara småskalig och förenlig med landskapet och med fokus att tillgängliggöra natur- och kulturmiljön. Den öppna betes- och jordbruksmarken inom området bör förbli brukad och kommunen väljer därav att inte omfatta dessa delar i LIS-området.

Vid en utbyggnad inom de utpekade områdena ska avlopp och dagvatten iordningställas så att inte recipienten för områdets MKN påverkas negativt.

Utvecklingen av LIS-området ska ha som utgångspunkt att göra strandlinjen mer tillgänglig och säkra den befintliga badplatsen. Badplatsen med omgivning ingår därav inte i LIS-utpekandet.

Natur- och Kulturvärden

Bolmen är Sveriges tionde största sjö, Smålands näst största och ingår i Lagans huvudavrinningsområde. Sjön har ett maxdjup på 36 m och en yta på 184 km². För Bolmen föreligger ett utökat strandskydd på 200 meter. Sjöns norra stränder består främst av ursvallade grunda moränstränder med stor förekomst av vassbestånd. Sjön har allmänt en mycket hög biologisk funktion och stor artvariation. Bolmen har bedömts ha måttlig ekologisk status och en dålig kemisk status. Tidsundantag för den ekologiska statusen har satts till 2021 och för den kemiska till 2027. Den måttlig ekologiska statusen har satts med avseende på övergödning. Den kemiska statusen bedöms inte uppnå god status då gränsvärdet för ämnena arsenik och zink överskrids.

Runt Stora Gavlö och Lilla Gavlö finns flera gårdar med ädellövsträdsrikt odlingslandskap. I det norra området (vid Lilla Gavlö) finns ett område som är upptaget i Ängs- och betesmarksinventeringen. Här finns även ett utpekade skogligt nyckelbiotopsområde. I det södra områdets (Stora Gavlö) närhet finns flera mindre nyckelbiotopsområden med ädelsumpskog. För båda delarna av LIS-området gäller att det inte förekommer några kända kulturvärden. Omgivningarna kring Bolmen är dock rikt på gamla kulturmiljöer och lämningar, vilket gör att utförligare undersökning kan komma att krävas i plan- och bygglovsskede.

I det södra området finns det en före detta småbåtshamn. Naturmiljön i området är i huvudsak bestående av blandskog, men det förekommer en mindre öppen ängsyta som håller på att växa igen.

I det norra området finns enstaka fritidsbebyggelse. Naturmiljön består i huvudsak av blandskog och i delar öppet småskaligt kulturlandskap med bedömda höga naturvärden.

Geoteknik, Säkerhet och Översvämning

Hela LIS-området är beläget ca 145-150 meter över havet. Sjön Bolmen är belägen 141 meter över havet. För området anses därför inte föreligga översvämningssproblematik. Jordarten för områden är morän och hållfastheten bedöms därav översiktligt som god. Enligt SGU befinner sig området inom högriskområde för radon

Teknisk försörjning

Det utpekade området kommer kräva att enskilt VA måste tillskapas. Det är eftersträvaransvärt att möjliggöra för gemensamhetsanläggning vid en eventuell större exploatering och önskvärt att samverka med vatten och avlopp sker med befintlig bebyggelse som textilfabrik och bostadshus i det södra området. En utveckling i enlighet med planförslaget kommer kräva en VA-utredning.

Kommunikation

Väg 519 finns strax väster om LIS-området.

Övrigt

Bolmenområdet är av riksintresse för friluftslivet och sjöns betydelse för besöksnäringen är stor. Exempel på turistaktiviteter som sjön erbjuder är fritidsfiske, segling, kanotning och bad. Det finns även småbåtshamnar, fritidshus och campingar. Detta tillsammans med många sevärdheter gör Bolmenområdet populärt för sommarturister. Sista helgen i juli varje år arrangeras Bolmendagen.

Bolmen 2000 är ett samarbete kring den fysiska utvecklingen runt Bolmen mellan kommunerna Gislaved, Ljungby Hylte och Värnamo. Stora Gavlö är i Bolmen 2000s bebyggelseanalys utpekad som utvecklingsområde, lämplig för komplettering av bostadsbebyggelse.

I sjön bedrivs yrkesfiske, och fisk från sjön finns att tillgå i anslutning till sjön. Yrkesfisket är bedömt som riksintresse. Som en del i att tillgängliggöra Bolmen för fritidsfiske från Värnamo kommun finns ett privat initiativ som tillsammans med kommunen avser att anlägga en ramp för att kunna lägga i båtar i anslutning till Gavlö badplats.

Vattnet i sjön försörjer flera kommuner i Skåne med dricksvatten genom den så kallade Bolmentunneln. Företaget som förser Skåne med Bolmenvatten heter Sydvatten och ser ett behov av och har för avsikt att forska om Bolmen. En del av denna forskning kommer utgå från St Gavlö och den båtiläggningsramp som planeras där.

I grannkommunerna runt om sjön finns en rad olika campingplatser; Bolmsö Camping, Sjön Bolmens camping, Bolmens camping och Löckna husvagnscamping. Inom kommunens gränser finns ingen småbåtshamn eller campingplats i området.

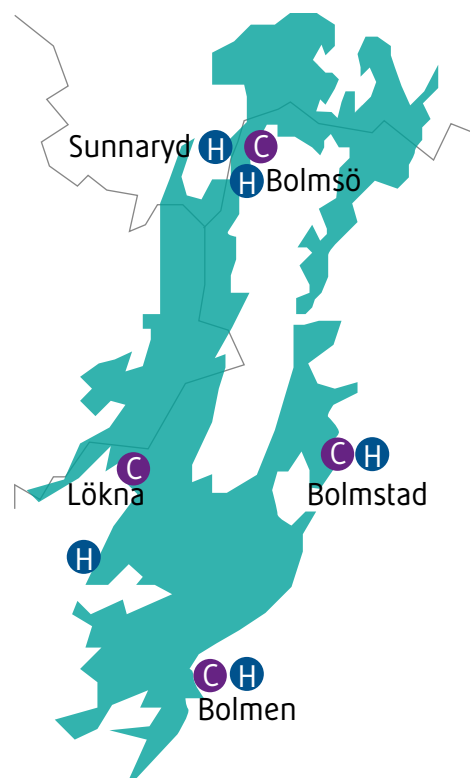

Illustration som visar på campingar och kända småbåtshamnar lokaliseringar runt sjön Bolmen. Lila cirklar symboliserar campingplats och blåa cirklar småbåtshamnar.

